

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2021-6-001 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 21-51/715-356
Karar Tarihi : 21.10.2021

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Şükran KODALAK, Ahmet ALGAN, Hasan Hüseyin ÜNLÜ,
Ayşe ERGEZEN, Cengiz ÇOLAK

B. RAPORTÖRLER: Mehmet Yavuz GÜNER, Elif Nurdan ŞARBAK, Enes YASAN,
Yavuz Mahmut ŞİMŞEK

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - SBS Bilimler Bio Çözümler San. ve Tic. A.Ş.
Temsilcileri: Av. Prof. Dr. İ. Yılmaz ARSLAN, Av. Orhan ÜNAL
Av. Dilay YEŞİLYAPRAK
Gazi Umur Pasa Sok. Bimar Plaza No:38/8 Beşiktaş/İstanbul
- Ukko Pharma Kimya İlaç Kozmetik San. ve Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Ünal GULER
Büyükdere Cad. No:58 Kat:5 D:12 Mecidiyeköy-Şişli/İstanbul

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - Easysnap Technology S.R.L.
Strada Ponte Alto Sud. n. 81, Modena/İTALYA
- Altıparmak Gıda San. ve Tic. A.Ş.
Çavuşbaşı Cad. No:70 Çekmeköy/İstanbul
- Doruk Teknik Organizasyon ve Dış Ticaret A.Ş.
Levent Mah. Zambaklı Sok. No: 31 Levent Beşiktaş/İstanbul

(1) **E. DOSYA KONUSU: EASYSNAP Technology S.R.L. ve Altıparmak Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin danışıklı şekilde SBS Bio Çözümler San. ve Tic. A.Ş.'yi pazardan dışlayıcı eylemlerde bulunmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiği iddiası.**

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle;

- EASYSNAP Techonology S.r.l.'nin (EASYSNAP) EASYSNAP ambalaj markasının dünya çapındaki satıcısı, fikri mülkiyet hakkı sahibi ve dolum makinesi üreticisi olduğu, EASYSNAP Co-Packaging S.r.l.'nin her türlü sıvı ürün için fason paketleme hizmeti verdiği, EASYSNAP Co-Packaging S.r.l.'yi kontrol eden EASYSNAP'in aynı zamanda Türkiye'de Türk Patent ve Marka Kurumu (TPMK) nezdinde "*kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj*" adlı ürünün patent tesciline ve "*Önceden zayıflatılmış bölgeleri bulunan kırılarak açılan sızdırmaz tek dozluk ambalaj*" adlı ürünün patent tesciline sahip olduğu; EASYSNAP'in aynı zamanda ilgili ambalajların dolum makinelerinin satışını da gerçekleştirdiği ve EASYSNAP'in iddiasına ve internet sitesindeki açıklamalara göre söz konusu dolum makineleri bakımından da patent hakkı sahibi olduğu,
- EASYSNAP'in kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj ürünü pazarında patent sahibi olması nedeniyle tekel konumunda olduğu, ayrıca EASYSNAP tarafından satılan ve ilgili ambalajların doldurulmasına yarayan EASYSNAP markalı dolum makinesi de söz konusu ambalajlar olmadan atıl kalan bir makine olduğundan

EASYSNAP'in patentli kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj ürünü dolum makineleri pazarında da hâkim durumda olduğu, ilaveten EASYSNAP'in iddiasına göre ilgili dolum makineleri üzerinde sahip olduğu patent hakkı dolayısıyla zaten bu pazar bakımından da "tekel" olarak faaliyet gösterdiği,

- Şikâyet edilen teşebbüslerden ikincisi Altıparmak Gıda San. Tic. A.Ş.'nin (ALTIPARMAK) de Türkiye'de "Balparmak" markasıyla bal ve diğer arı ürünleri pazarında faaliyet gösterdiği, Avrupa'nın en büyük bal tedarikçileri arasında yer aldığı, piyasadaki yerleşik konumu, marka bilinirliği, sahip olduğu üretici ve dağıtım ağı ile bal ve arı ürünleri pazarında önemli bir pazar gücünü haiz olarak hâkim durumda olduğu,
- EASYSNAP ve ALTIPARMAK arasında akdedilmiş olan "Cihaz Alım ve Patent Hakkı Tesisi Sözleşmesi" çerçevesinde EASYSNAP tarafından 2012 yılından itibaren patent koruma tarihleri sonuna kadar¹, Türkiye coğrafyasında bal ve diğer arı ürünleri ile bu ürünlerin besin maddeleriyle karışımı alanında kır-aç tek dozluk ambalajlarla ürün üretmeye münhasıran ALTIPARMAK'ın yetkili kılındığı,
- Bahse konu sözleşmenin taraflarının rakip olmaması itibarıyla bir dikey anlaşma olduğu, tarafların pazar payının %40'ın üzerinde olması nedeniyle ilgili Sözleşmenin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara ilişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanmadığı ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet şartlarını karşılamadığı,
- EASYSNAP'in, TPMK nezdinde "*kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj*" adlı ürünün patent tesciline sahip olduğu, bununla birlikte söz konusu ambalaj ürünü ile ilaç, kozmetik, gıda vb. pek çok farklı sektöre ait çeşitli ürünlerin ambalajlanabildiği; dolayısıyla, patent hakkı tesisi kapsamında 2012 yılından itibaren patent koruma tarihleri sonuna kadar kır-aç tek dozluk ambalajlarla Türkiye coğrafyasında bal ve diğer arı ürünleri ile bu ürünlerin besin maddeleriyle karışımı alanında EASYSNAP tarafından münhasıran ALTIPARMAK'a ürün üretme yetkisi verilmesinin hukuken mümkün olmadığı, bu kapsamda EASYSNAP tarafından ALTIPARMAK'a tanınmış olan söz konusu münhasırlık hakkının, patent korumasından yararlanamayacağı,
- Patent hakkı, bu hakkın kapsamı, devri ve ihlaline ilişkin ihtilaflar Fikri Mülkiyet Hukuku'nun konusunu oluştursa da, patent, marka, know-how gibi sınai mülkiyet haklarının varlığının 4054 sayılı Kanun'dan doğan hak ve yetkileri ortadan kaldırmayacağı, şikâyet edilen teşebbüslerin rekabet hukuku ihlaline neden olan davranışlarını; 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu (6769 sayılı Kanun) ve diğer ilgili mevzuatla kendilerine tanınan hak ve yetkilere dayanıyormuş gibi göstermek suretiyle söz konusu hak ve yetkilerin sınırlarını aşarak gerçekleştirdikleri,
- SBS Bilimsel Bio Çözümler San. ve Tic. A.Ş. (SBS) ile Ukko Pharma Kimya İlaç Kozmetik San. ve Tic. Ltd. Şti. (UKKO) arasında akdedilmiş olan "Fason Üretim Sözleşmesi" gereğince, UKKO'nun SBS'ye, EASYSNAP markalı dolum makinesi ile, kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalajlarda bal ürünü üretimi gerçekleştirdiği,
- EASYSNAP'in, IPS Ambalaj San. ve Tic. A.Ş. (IPS) isimli şirkete ilgili dolum makinesinin ve kır-aç tek dozluk ambalajların satışını yapmış olup, söz konusu

¹ 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 101. Maddesine göre patentlerin koruma süresi 20 yıldır.

şirketin ise bu makineyi 25.04.2015 tarihinde UKKO'nun grup şirketi olan Sahe Grup Gıda İlaç Kozmetik San. ve Tic. Ltd. Şti.'ye (SAHE) sattığı, bu dolum makinesinin satışına ilişkin sözleşme içeriğinde görülebileceği üzere satıcı konumundaki IPS'nin, alıcı SAHE'ye ilgili dolum makinesi ile her türlü gıda ve kozmetik ürünlerinin paketlenmesinin mümkün olduğunu ve bununla ilgili hiçbir ticari kısıtlama bulunmadığını ifade ettiği, SAHE tarafından da dolum makinesinin UKKO'nun kullanımına tahsis edildiği, daha sonra UKKO ile SBS arasında Fason Üretim Sözleşmesi akdedildiği ve sözleşme uyarınca UKKO'nun SBS için 'bal ve diğer arı ürünleri ile bu ürünlerin besin maddeleriyle karışımı alanında kır-aç tek dozluk ambalajlarla" ürün paketlemeye başladığı, ayrıca üretim yapılırken patent korumasına tabi ambalajların, EASYSNAP'in izni ile, Avrupa'da bu ambalajların üretimini ve satımını yapan yetkilendirilmiş şirketlerden temin edildiği; dolayısıyla ALTIPARMAK tarafından yapılan üretim ile, SBS ve UKKO tarafından yapılan üretim arasında yasal düzlemde hiçbir fark bulunmadığı,

- 6769 sayılı Kanun'un 85. maddesi kapsamında patent hakkı sahibinin patent hakkını korumak için kanundan doğan haklarını kullanabilmesi için malın izinsiz üretilmiş veya pazarlanmış ya da ithal edilmiş olması gerektiği, ancak iznin sadece patent sahibinden alınmasının zorunlu olmadığı, patent hakkı sahibinin lisans verme yetkisi verdiği kişilerden alınmış olmasının yeterli olacağı; ilaveten patent sahibinin izni ile üretilmiş olan ürünlerin başka ülkelere üçüncü kişiler tarafından ithali veya ihracında da aynı iznin alınmış olmasının gerekmediği, sınai mülkiyet hakkı korunmasına konu ürünlerin, hak sahibi veya onun izni ile üçüncü bir kişi tarafından "piyasaya sunulmasından sonra" hakların tükeneceği,
- EASYSNAP'in, dolum makinesini kendi rızasıyla Türkiye'de IPS'ye sattığı, UKKO'nun grup şirketi SEHA'nın da makineyi bu firmadan satın aldığı ve takiben SBS ile fason üretim sözleşmesi akdettiği, bununla birlikte UKKO'nun SBS'ye fason üretim yaparken, patentli ambalajları EASYSNAP'in izni ile bu ambalajları üreten firmalardan aldığı, bu kapsamda UKKO tarafından ithal edilen patentli ambalajların, patent sahibi EASYSNAP'in izni ile hukuka uygun olarak üretildiği; dolayısıyla SBS ve UKKO arasındaki fason üretim ilişkisi çerçevesinde üretilen kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalajlı bal ürünlerinin gerek fikri mülkiyet hukukuna gerekse sair mevzuata uygun olarak üretildiği,
- Doruk Teknik Organizasyon ve Dış Ticaret A.Ş.'nin (DORUK TEKNİK) EASYSNAP'in dolum makinelerinin Türkiye distribütörü olduğu, DORUK TEKNİK satış temsilcilerinin SBS'yi ziyaret ettikleri, bu hususun DORUK TEKNİK yetkilisi tarafından SBS'ye gönderilmiş olan 12.12.2019 tarihli e-postada da belirtildiği, DORUK TEKNİK temsilcilerinin ambalaj ürünlerinin patentli olduğu ve EASYSNAP tarafından söz konusu ambalaj ürünleri ile Türkiye'de bal ve bal ürünü doldurulması konusunda ALTIPARMAK'a münhasırlık tanındığını belirterek, SBS'yi üretime devam etmemesi konusunda uyardıkları ve SBS'nin üretime devam etmesinin bir "sorun" teşkil ettiğini bildirdikleri, ayrıca "Türkiye'de satılmış olan diğer tüm EASYSNAP makinelerinin satış kontratında bal ve arı ürünlerini kendileri ve/veya başkaları için paketleyemeyeceklerinin belirtildiği" ifade edilerek EASYSNAP ve dolayısıyla DORUK TEKNİK tarafından ALTIPARMAK dışındaki diğer tüm dolum makinesi alıcılarına "aktif/pasif satış sınırlaması" getirildiğinin de ikrar edildiği, ilaveten e-posta içeriğinden görülebileceği üzere DORUK TEKNİK yetkilileri tarafından

SBS'ye, ALTIPARMAK'ın lisans hakkını korumak için gerekli girişimlerde bulunacağı belirtilmiştir,

- SBS tarafından piyasadan, ALTIPARMAK ile DORUK TEKNİK'in dört adet yeni EASYSNAP dolum makinesi alım-satımı için anlaşmaya çalıştıklarının duyulduğu, bu kapsamda ALTIPARMAK'ın anılan ilişkideki alıcı gücünü kullanarak; DORUK TEKNİK'e SBS'nin piyasadan çıkmasını sağlamak için uyarı yaptırmış olabileceği,
- ALTIPARMAK tarafından SBS ve UKKO'ya T.C. Üsküdar 7. Noterliği'nden 20.12.2019 keşide tarihli ihtarname çekildiği ve patent hakkı ihlali nedeniyle gerekli hukuki yollara başvurulacağı ifade edildiği, ihtarname içeriğinde özetle; EASYSNAP adına, TPMK nezdinde 2008 yılından beri "tek dozluk sızdırmaz ambalaj" adıyla ve patent tescili ile korunan ambalaj ürününün kullanım hakkının patent sahibi EASYSNAP ile ALTIPARMAK arasında akdedilen cihaz alım ve patent hakkı tesisi sözleşmeleri dahilinde, 2012 yılından itibaren patent koruma tarihleri sonuna kadar, Türkiye coğrafyasında bal ve diğer arı ürünleri ile bu ürünlerin besin maddeleriyle karışımı alanında ürün üretmeye münhasır yetkili olduğu; ALTIPARMAK'ın adı geçen alanda münhasır kullanım hakkına karşın SBS tarafından son günlerde bal ve diğer arı ürünleri karışımıyla "bee'o propolis on the go" ismiyle, patentli ambalajın haksız kullanımının yanı sıra ALTIPARMAK'ın görsel marka tescillerine tecavüz suretiyle ürünlerin halka arz edildiği, UKKO tarafından da fason üretim yapılarak bu haksız kullanıma neden olduğu belirtilerek; bu kapsamda SBS'den açıklanan haksız rekabete ve patentli ambalaj ürününün kullanımına derhal son verilmesi ve piyasada mevcut ürünlerin toplatılması talep edilerek, benzer üretim ve arzların tekrarlanmamasının bildirildiği, aksi takdirde uğranılacak zararlar bakımından yasal yollara başvurulacağı ihtar edildiği,
- SBS'nin ürünlerinin herhangi bir patent hakkı ihlaline neden olmadığından emin olduğu için ALTIPARMAK'a gönderdiği cevabı 10.01.2020 tarihli ihtarnamede fikri mülkiyet hukukuna dair gerekli açıklamaları yaptığı, ALTIPARMAK tarafından bu konuda bir cevap verilmediği,
- 11.02.2020 tarihinde EASYSNAP tarafından da SBS ve UKKO'ya EASYSNAP'in "kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj ürünü" ve kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj ürünü dolum makineleri alanında patent hakkını haiz olduğunu; EASYSNAP tarafından Türkiye coğrafyasında bal ve diğer arı ürünleri ile bu ürünlerin besin maddeleriyle karışımı alanında kır aç tek dozluk ambalajlarla ürün üretme ve paketleme konusunda ALTIPARMAK lehine münhasırlık tanınmış olduğunu; dolayısıyla UKKO ile SBS arasındaki fason üretim sözleşmesi çerçevesinde EASYSNAP dolum makinesi ve EASYSNAP kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj ürünleri kullanılarak yapılan üretimin hem patent haklarını hem de ilgili münhasırlığı ihlal ettiğini; bu sebeple üretime son verilmesi gerektiğini belirten bir bildirim yapıldığı,
- İlâveten, 2017 yılından itibaren UKKO tarafından EASYSNAP patentli kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalajlar ve bu ambalajların dolum makinesi ile bal ve bal ürünlerinin yanında gıda ve kozmetik başta olmak üzere farklı sektörden birçok firmaya takviye edici gıda, krem, zeytinyağı vb. gibi ürünlerin paketlemesini gerçekleştirdiği, ancak bu zamana kadar ambalajların patentli olduğu ve yetkisiz materyaller ile EASYSNAP makinesinin kullanılarak patent hakkının ihlal edildiğine yönelik EASYSNAP tarafından kendisine yöneltilen herhangi bir iddia

ve/veya itham ile karşılaşılmadığı, dahası SEHA ile IPS arasında akdedilmiş olan; EASYSNAP markalı dolun makinesinin satışına ilişkin sözleşme içeriğinden görülebileceği üzere satıcı konumundaki IPS'nin, alıcı SAHE'ye ilgili dolun makinesi ile her türlü gıda ve kozmetik ürünlerinin paketlenmesinin mümkün olduğunu ve bununla ilgili hiçbir ticari kısıtlama bulunmadığını ifade ettiği UKKO ve SBS'nin "bee'o propolis on the go" ürünlerini son 1,5 yıldır paketlediği, ALTIPARMAK ve EASYSNAP tarafından işbu iddiaların SBS ürünlerinin zincir marketlerde satılması ve SBS'nin perakende kanalda bir yer edinmeye başlayarak adını duyurmasından itibaren ilk olarak 2019 yılında ileri sürüldüğü,

- ALTIPARMAK tarafından SBS'nin önemli müşterileri olan Migros Ticaret A.Ş. (MİGROS) ve CARREFOURSA Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş. (CARREFOUR) gibi zincir marketlerin aranarak, "sözde patent hakkı" ihlali iddiaları ile SBS ürünlerinin satışının durdurulmasının istendiği, aksi halde patent hakkına dayalı olarak ürünleri toplatacakları yönünde tehditlerde bulunduğu, ALTIPARMAK'ın zincir marketler için önemli bir tedarikçi olduğu, ALTIPARMAK saha ekipleri tarafından; ulusal zincir marketler tarafından belirlenen ürün raf dizilimi çalışmalarına riayet edilmeksizin, SBS ürünlerinin raflardaki ön yüz sayılarının azaltılabildiği ve SBS ürünlerinin rafların arkasına, tüketicilerin görmesi ve ulaşması zor bölümlere koyulabildiği, dolayısıyla ALTIPARMAK tarafından fiili münhasırlık tesis etmeye yönelik eylemler gerçekleştirildiği, ayrıca, EASYSNAP'ın de MİGROS'a gönderdiği 08.08.2020 tarihli yazıda özetle; (.....) ilişkin bir e-posta gönderildiği,
- Sonuç olarak, ALTIPARMAK ve EASYSNAP'ın danışıklı şekilde şikâyet edenleri pazardan dışlayıcı eylemlerde bulunmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerini ihlal ettikleri

iddia edilmiştir.

- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 16.12.2020 tarih ve 13656 sayı ile giren şikâyet başvurusu, 11.03.2021 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 21-13/170-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bu karar uyarınca düzenlenen 14.10.2021 tarih ve 2021-6-001/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu, 21.10.2021 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;
1. Altıparmak Gıda San. ve Tic. A.Ş. ve Easysnap Technology S.R.L. arasındaki cihaz alım ve lisans sözleşmesinin 4054 sayılı Kanun kapsamında rekabeti kısıtlayıcı dike bir anlaşma olarak değerlendirilebileceği,
 2. Altıparmak Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin pazar payının 2008/2 sayılı Teknoloji Transferi Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nde belirlenen eşikleri aşması nedeniyle grup muafiyetinden yararlanamayacağı, bununla birlikte 4054 sayılı Kanunun 5. maddesinde yer alan şartları sağlaması nedeniyle bireysel muafiyetten faydalanabileceği,
 3. Dosya kapsamında hâkimin durumun kötüye kullanılmasına ilişkin sistematik bir uygulamanın tespit edilemediği,
 4. Bu nedenle Easysnap Technology S.R.L., Altıparmak Gıda San. ve Tic. A.Ş. ve Doruk Teknik Organizasyon ve Dış Ticaret A.Ş. hakkında soruşturma açılmasına yer olmadığı

ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında İnceleme Yapılan Taraflar

I.1.1. EASYSNAP

- (5) İtalyan menşeli bir şirket olan EASYSNAP, ürüne özel projelerin tasarımı ve mühendisliğini geliştirmekte ve plastik malzemeler hakkında AR-GE hizmeti sunmaktadır. EASYSNAP, EASYSNAP markalı kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalajların patent hakkına sahiptir. EASYSNAP'ın resmi internet sitesinde yer alan açıklamalarda, EASYSNAP'ın, kır-aç tek kullanımlık ambalajların dolumunda kullanılan makinelerin patent hakkına da sahip olduğu bilgisi yer almaktadır². EASYSNAP, EASYSNAP Co-Packaging S.r.l.'yi kontrol etmektedir. Söz konusu şirket, her türlü sıvı ürün için fason paketleme hizmeti sunmaktadır. EASYSNAP'ın Türkiye'de herhangi bir temsilcisi veya iştiraki bulunmamaktadır.

I.1.2. ALTIPARMAK

- (6) 1980 yılında kurulan ALTIPARMAK, Çekmeköy/İstanbul'da kurulu olan bal ve arı ürünleri paketleme tesisinde ticari faaliyetlerini sürdürmektedir. Bal ve arı ürünleri sektöründe uzun süredir pazar lideri konumunda olan teşebbüs aynı zamanda Türkiye'de bal alanında gıda analiz laboratuvarı olarak faaliyet gösteren tek akreditasyon ve AR-GE merkezine sahiptir. ALTIPARMAK, sahip olduğu Balparmak, Balkovan, Apitera ve Ballımix isimli dört markası altında birçok ürünün satışını gerçekleştirmektedir. Söz konusu ürünler zincir marketler, indirim marketleri gibi modern satış kanallarında; bakkal, süpermarket, aktar gibi geleneksel satış kanallarında ve bunların yanı sıra eczaneler ile dijital satış platformlarında da satılmaktadır.

I.1.3. DORUK TEKNİK

- (7) Yürüttüğü faaliyetler bakımından bir aracılık firması olan DORUK TEKNİK, ağırlıklı olarak gıda, kimya, yem, tohum, çay, kahve gibi konularda faaliyet gösteren yurtdışındaki makine üretim firmalarının Türkiye'deki satışlarına aracılık etmekte ve tarafları sözleşme kurulması için bir araya getirmektedir. Bir araya getirilen tarafların sözleşme imzalaması halinde DORUK TEKNİK aracılık komisyon ücretine hak kazanmaktadır. Bu kapsamda tespit olunduğu üzere DORUK TEKNİK, aracılık hizmeti sunduğu firmaların bayisi ya da distribütörü gibi hareket etmemekte ve yalnızca simsarlık vazifesi görmektedir.

I.2. Sektöre İlişkin Bilgiler

- (8) Bal ve diğer çeşitli arı ürünleri, gerek tüketim alanları bakımından gerekse toplumsal alışkanlıklar bakımından ciddi bir tüketim alışkanlığına sahip ürün grubu olarak nitelendirilmektedir. İçerdikleri vitamin, mineral ve enzimlerden dolayı antibakteriyel, antimikrobiyel, antiviral ve antiparaziter işlevleri bulunmaktadır. Bu çerçevede, sağlıklı yaşam kavramı ile birlikte vücudun ihtiyacı olan enerji ve besin öğelerinin doğal kaynaklardan sağlanması düşüncesi daha da yaygınlaşarak aracılık faaliyetlerinin önem kazanmasına ve artmasına sebep olmuştur. Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsünün Arıcılık Ürün Raporuna göre 2019 yılında Türkiye, 114 bin tonluk üretim ile bal üretiminde Çin'in ardından ikinci sırada yer almaktadır. Bal ihraç

² <https://www.EASYSNAP.com/about-us/> (Son Erişim Tarihi: 08.10.2021)

eden ülke konumunda olan Türkiye’de yurtiçi toplam bal tüketimi nüfusa bağlı olarak artmaktadır ve bu ölçüde artacağı öngörülmektedir, ancak toplam bal üretimi yıllar itibarı ile artmaktadır.

- (9) Değişen tüketici davranışları ve pazarlama stratejileri ile birlikte, son yıllarda bal ve arı ürünleri, çeşitli karışım kombinasyonları ve çeşitli paketleme yöntemleri ile piyasaya sürülmektedir. ALTIPARMAK tarafından, bu piyasada faaliyet gösteren irili ufaklı yaklaşık 20 adet firmanın olduğu; kır-aç, tüp, sprey, tablet gibi gramaj ve hacim bakımından küçük paketler ile satışı yapılan ürünlerin bal, propolis, arı sütü ve anılan ürünlerin çeşitli vitamin, baharat ve gıda maddeleri ile karışımı olduğu ifade edilmiştir.
- (10) Yukarıda bahsi geçen arı ürünleri aşağıdaki gibi açıklanabilmektedir:
- Propolis, arıların bitkilerin yaprak, sap ve tomurcuklarından topladığı güçlü fenolik ve flavonoid etkilere sahip doğal bir arı ürünüdür. Arılar petek gözlerini önce propolis ile kaplayıp sonra ana arı petek gözüne yumurtasını bırakmaktadır.
 - Arı sütü, arıların yavrularını beslemek için kendi vücutlarından salgıladıkları bir salgıdır. Bununla birlikte, arı sütü aynı zamanda kovadaki kraliçe arının da temel besin kaynağıdır.
 - Polen, bal arılarının kovanlarında topladıkları ve biriktirdikleri çiçek polenleridir.
- (11) Bal dışındaki diğer ürünlerin karışimsız halleri ve/veya birbirleri ile karışımları T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı’ndan alınan takviye edici gıda onayı/sertifikası ile birlikte ağırlıklı olarak eczane kanalı üzerinden satılmaktadır. ALTIPARMAK tarafından, söz konusu pazarın büyüklüğünün 125 Milyon Türk Lirası olarak tahmin edildiği belirtilmiştir.
- (12) Bal ve diğer arı ürünlerinin çeşitli vitamin veya baharatlarla karışımlarının, efervesan tablet, damlalık, şase, tüp ve sprey formlarının yanı sıra kır-aç ambalaj şeklinde de piyasa arzı gerçekleştirilmektedir. Kır-aç ambalajlar, her tür sıvı ürünü paketlemeye müsait olup yaygın olarak zeytinyağı, bal, salata sosları, dondurma sosları gibi gıda ürünleri ile krem, losyon, el dezenfektanı gibi kozmetik ürünlerde kullanılmakta olan, tek dozluk sızdırmaz ambalajlardır. Kır-aç ambalajlar bal ve bal ürünleri dışında halihazırda Türkiye’de Univita markasının aromatik yağlarında ve Marmarabirlik markasının zeytinyağı ve limon soslarında kullanılmakta ve satışı gerçekleştirilmektedir. Kır-aç ambalajların patenti, EASYSNAP tarafından WIPO ve TPMK nezdinde tescil ettirilmiş olup EASYSNAP’ın 2028 yılına kadar patent koruma hakkı devam etmektedir. Kır-aç paketlerin üretimi, yalnızca EASYSNAP tarafından satışı yapılan dolum makineleri ile gerçekleştirilmekte olup, söz konusu dolum makineleri ile kır-aç ambalajlar dışında herhangi bir ürün üretilmesi mümkün değildir.
- (13) SBS tarafından, Türkiye’de tek dozluk sızdırmaz kır-aç ambalajlarla üretilen bal ve bal ürünleri miktarının tahminen yıllık 12-15 milyon adet olduğu, bir paketin ortalama 7 gram olduğu, dolayısıyla pazar büyüklüğünün 84-105 ton aralığında olduğunun tahmin edildiği ifade edilmiştir. Söz konusu pazarda hâlihazırda ALTIPARMAK ve SBS faaliyet göstermektedir³. ALTIPARMAK ilk olarak 2013 yılında “Katla Balla” isimli ürünüyle pazara giriş yapmış olup hâlihazırda “Apitera” markası ile de faaliyet göstermektedir. SBS ise ilk olarak “Bee’o Propolis on The Go” isimli ürünüyle 2019 yılı sonunda pazarda faaliyet göstermeye başlamıştır.

³ 2021 yılı Ocak ayında “Binboğa Bal/Balkat” markası ile pazar giriş yapan olan S.S. 745 Sayılı Kozan Bal Tarım Satış Kooperatifi (BİNBOĞA), istenilen satış hacmine ulaşamaması nedeniyle satışları sonlandırdığını ifade etmiştir.

I.3. İlgili Pazar

I.3.1. İlgili Ürün Pazarı

- (14) İlgili ürün pazarının, belirli bir ürün ile tüketici gözünde fiyatı, kullanım amaçları ve nitelikleri bakımından benzer olan ürünlerden oluştuğu kabul edilmektedir. Başka bir deyişle ilgili ürün pazarı; ürün özellikleri, fiyatları ve kullanım amaçları bakımından tüketici tarafından ikame edilebilir sayılan bütün ürünleri kapsamaktadır. Bu doğrultuda ilgili ürün pazarının tespitinde temel alınan kriter talep ikamesi olup talep ikamesine eşdeğer etkisi olduğu durumlarda arz ikamesi de değerlendirilmeye dahil edilmektedir.
- (15) Türkiye’de üretilen ballar dökme/açık bal veya paketli/markalı olarak satışa sunulmaktadır. Tüketiciler tarafından bal satın alınırken balın kalitesi ve fiyatının yanı sıra ambalajına da dikkat edilmekte ve ambalaj olarak çoğunlukla teneke ve plastik kaplardan ziyade tüketici tercihinin cam kavanozlarda bal tüketmekten yana olduğu bilinmektedir⁴. Öte yandan dosya konusunu ise bir başka ambalaj çeşidi olan ve farklı bir teknoloji ile üretilen kır-aç tek dozluk ambalajlar oluşturmaktadır. Dolayısıyla bal ve arı ürünlerine yönelik farklı ambalajlama çeşitlerinden özellikle cam kavanoz bal ile kır-aç tek dozluk ambalajların birbirine ikame olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (16) İlk olarak talep ikamesi açısından değerlendirme yapılması gerekmektedir. Kavanoz içeriğinde tek tip olarak yalnızca bal veya ham bal bulunmaktayken, kır-aç tek dozluk ambalajların içeriğinde, yalnızca bal ürünlerinden ziyade, Apitera olarak bilinen propolis, zerdeçal, zencefil, tarçın gibi bal karışımları bulunmaktadır. Şikâyetçi SBS tarafından, kavanoz balın genellikle kahvaltılarda kullanılmakta olup daha ziyade toplu tüketime uygun olduğu, kır-aç tek dozluk ambalajların ise tasarımları gereği toplu değil bireysel kullanıma uygun olduğu ve yine kullanım amacı bakımından kahvaltılık ürün olarak değerlendirilemeyeceği ifade edilmiştir. İlaveten, özellikle propolis, zencefil, tarçın, karanfil, karabiber ve limon içerikli kır-aç tek dozluk paketlerin daha ziyade hastalıktan korunmak için veya hastalık esnasında tüketildiği ve genellikle çay, süt gibi sıvı ürünlere karıştırılarak kullanıldığı dolayısıyla da tüketiciler tarafından farklı bir ihtiyaç amacıyla satın alındığı belirtilmiştir. Kavanoz ballardan şekilsel anlamda çok farklı olan kır-aç paketlerin, düşük gramajlı olması ve hacimsel olarak küçük olması sebebiyle kolay taşınabildiği ve pratik bir şekilde kullanıldığı, satış kanalı bakımından tüketicilerin, zincir marketlerde hem kavanoz bal hem de kır-aç tek dozluk ambalaj ürünlerini bulabilirken, özellikle kır-aç tek dozluk ambalajlarda sunulan bal ve arı ürünlerinin yoğunluklu olarak eczane kanalında bulunduğu öne sürülmüştür. Bu çerçevede, söz konusu ürünlerin kullanım amaçları, şekilleri ve ürün içerikleri dolayısıyla tüketici gözünde ürün konumlandırmasının farklılaştığı ifade edilmiştir.
- (17) Dosya kapsamında, kır-aç tek dozluk ambalajlarda satılan bal ve bal ürünleri ile kavanozda veya diğer şekillerde sunulan bal ve bal ürünlerinin müşteri tercihleri bakımından birbirine ikame olup olmadığı konusunda CARREFOUR, METRO ve MİGROS’un bilgilerine başvurulmuştur. CARREFOUR tarafından, müşteri tercihi bakımından bal ve bal karışımı ürünler hususunda ambalajın kriter olmadığı vurgulanmış, bununla birlikte ürünlerin gramajı, içeriği, fiyatı ve marka bilinirliği ve benzeri kriterlerin değerlendirmede göz önüne alınarak söz konusu ürünlerin birbirine ikame olmadığı ifade edilmiştir. METRO tarafından, söz konusu ürünlerin kullanım alanlarına göre müşteriler tarafından farklı ihtiyaçlar doğrultusunda satın alındığı ve birbirine ikame olmadığı belirtilmiştir. MİGROS tarafından ise kır-aç ambalajlı ürünlerin toplam bal satışları içinde oldukça küçük bir paya sahip olduğu, her ne kadar inovatif

⁴ <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/143477> (Son Erişim Tarihi: 13.10.2021)

bir yaklaşım ile bal kullanımına yeni bir boyut kattığı söylenebilecek olsa da, kır-aç paketli balların ayrı bir pazar oluşturduğunu söylemenin zor olduğu, zira bal ürününün tüplerde, çıt kapak ambalajlarda, cam kavanozlarda ya da kır-aç paketlerde sunulabildiği ve tüm bu ambalajlama yöntemlerinin ayrı birer pazar meydana getirdiğinin düşünülmediği, sonuç olarak bu ürünlerin diğer bal ürünlerinden ayrı olarak değerlendirilmemesi gerektiği ifade edilmiştir.

- (18) Arz ikamesine yönelik yapılan değerlendirmede, tedarikçilerin göreceli fiyatlarda meydana gelecek küçük ve kalıcı artışlar karşısında üretimlerini başka ürünlere kaydırabilmeleri ve bunları kısa dönemde kayda değer ek maliyetlere ve risklere katlanmak zorunda kalmadan pazarlayabilmeleri gerekir⁵. Bu kapsamda, farklı boyutlardaki cam kavanozlar ile kır-aç paketlerin, aynı üretici/tedarikçi bünyesinde temin edilip edilmemesi önem kazanmaktadır. Kır-aç tek dozluk/kullanımlık ambalajlar, tek elle kolay bir şekilde açılabilen tek kullanımlık ambalajlardır ve özel bir tasarımı bulunmaktadır. Nitekim EASYSNAP, kır-aç tek dozluk ambalajların patent hakkına sahip olarak söz konusu ambalajların üretimini yapmakta bunun yanı sıra EASYSNAP tarafından üretilen dolum makineleri ile kır-aç tek dozluk ambalajların dolumu yapılmaktadır. Dolayısıyla üretici veya tedarikçinin kır-aç tek dozluk ambalajlarda tüketiciye bal ve arı ürünleri sunabilmeleri için EASYSNAP makinelerini satın alması gerekmektedir. Makinenin satın alım maliyetinin yanı sıra makineler üzerindeki sayaç ile üretilen her kır-aç tek dozluk sızdırmaz adedi başına lisans ücretinin ödenmesi de gerekmektedir. Bu maliyetlere ek olarak ambalaj malzemelerinin de EASYSNAP'ten satın alınması gerekmektedir. Dolayısıyla cam kavanozda satılan bal ile kır-aç tek dozluk ambalajda satılan balın üretim süreçleri bakımından farklılık arz ettikleri düşünülmektedir. Bununla birlikte söz konusu ürünlerin pazarlama ve dağıtım süreçlerinin benzer olduğu değerlendirilmektedir.
- (19) Her ne kadar kır aç tek dozluk ambalajlarda satılan balların gramajı, içeriği, kullanım alanlarında tüketici nezdinde farklılık bulunsa da ambalaj farklılıklarının ayrı bir pazar tanımı yapılabilmesi için yeterli olmadığı değerlendirilmektedir. Kır-aç balların, geleneksel bal üretiminin ambalajlama farkından kaynaklanan türev bir piyasası niteliğinde olduğu, birbiriyle oldukça yoğun etkileşimde olduğu söylenebilir. Dolayısıyla dosya kapsamında elde edilen veriler çerçevesinde net bir ilgili ürün pazarı tanımlanamamaktadır. İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'un 20. paragrafında "*Ancak inceleme konusu işlem, gerek ürün gerekse de coğrafi açıdan olası alternatif pazar tanımları çerçevesinde rekabet açısından endişeler yaratmıyor ya da alternatif tüm tanımlar açısından rekabeti bozucu bir etki söz konusu oluyorsa pazar tanımı yapılmayabilir.*" ifadesi yer almaktadır. Bu doğrultuda mevcut dosyada yer alan iddialar bakımından, detaylı bir pazar tanımı yapmanın sonuca herhangi bir etkisi olmayacağından hareketle, ilgili ürün pazarı tanımlanmamıştır.

I.3.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (20) Dosya kapsamında incelenen ilgili ürün pazarının ve şikâyet konusunun coğrafi bölgelere göre farklılık göstermemesi nedeniyle, bölgesel değerlendirme yapmayı gerektirecek bir husus olmadığı, dolayısıyla ilgili coğrafi pazarın "Türkiye" olarak tespit edilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

I.4. Dosya Kapsamında Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

I.4.1. Yerinde İncelemede Elde Edilen Belgeler

Tespit 1

⁵ İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz, 13. paragraf.

- (21) ALTIPARMAK'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen ve ALTIPARMAK (.....) tarafından ALTIPARMAK çalışanlarına gönderilen ardından ALTIPARMAK (.....) tarafından teşebbüs çalışanı (.....)'ya gönderilen "FW: Beeo Up Saşe eczanede gıda satışı" konulu 17.09.2020 tarihinde gerçekleşen yazışmalarda şu ifadelere yer verilmiştir:

(.....)→(.....)

"(.....)Hanım, (.....) ve (.....) Merhaba,

Aşağıda linkleri ve sahadan görseli olan Beeo Up saşe ürünler üzerinde takviye edici gıda olduğuna dair herhangi bir ibare bulunmaksınız eczanelerde satılıyor.

Bu ürünlerin satışına karşı bir aksiyon almamız gerektiğiniz düşünüyoruz. Gıdanın eczanede satışını şikayet etmek üzere ne yapabiliriz, konuyu değerlendirebilirseniz seviniriz.

Bu ürünlerin eczanede satışını durduracak bir aksiyonu hızlıca alabilirsek çok iyi olur.

<https://www.beeo.com.tr/product/beeo-up-eczane-urunleri/beeo-up-eczane-urunleri/beeo-up-on-the-go-keciboyuzlu-cocuk>

<https://www.beeo.com.tr/product/beeo-up-eczane-urunleri/beeo-up-eczane-urunleri/beeo-up-on-the-goelma-sirkeli> (aşağıdaki görselde koyu yeşil olarak gördüğümüz ürünün aynısı)

<https://www.beeo.com.tr/product/beeo-up-eczane-urunleri/beeo-up-eczane-urunleri/beeo-up-on-the-gokeciboyuzlu-> (aşağıdaki görselde sarı olarak gördüğümüz ürünün aynısı)

Sevgiler"

Tespit 2

- (22) ALTIPARMAK'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen ve ALTIPARMAK (.....) ile MİGROS çalışanları (.....) arasında, RE: Migros Toplantı Notları & Sanal Market Ek Bütçe Talebi Hakkında" konulu ve 02.10.2020-22.10.2020 tarihleri arasında gerçekleşen yazışmalarda şu ifadelere yer verilmiştir:

02.10.2020 tarihli yazışma

(.....TİCARİ SIR.....)

06.10.2020 tarihli yazışma

(.....TİCARİ SIR.....)

08.10.2020 tarihli yazışma

(.....TİCARİ SIR.....)

08.10.2020 tarihli yazışma

(.....TİCARİ SIR.....)

09.10.2020

(.....TİCARİ SIR.....)

12.10.2020 tarihli yazışma

(.....TİCARİ SIR.....)

16.10.2020 tarihli yazışma

(.....TİCARİ SIR.....)

22.10.2020 tarihli yazışma

(.....TİCARİ SIR.....)

Tespit 3

- (23) ALTIPARMAK'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen ve EASYSNAP tarafından SBS ve UKKO'ya gönderildiği anlaşılan "OBJECT: EASYSNAP TECHNOLOGY S.R.L. (=EASYSNAP)/SBS-UKKO." başlıklı ve 11.02.2020 tarihli yazıda şu ifadelere yer verilmiştir⁶:

"Vergi kodu 02325901201, merkezi Modena'da, Strada Ponte Alto Sud n. 81, Easysnap Technology s.r.l.'nin tek yönetici ve yasal temsilci Bay (.....) adına, aşağıdakileri iletmek için yazıyorum.

- 1) EASYSNAP TECHNOLOGY, "Easysnap tek dozluk poşetler" ve "Easysnap Makineleri" ile ilgili patentlerin mülkiyetine sahiptir;
- 2) EASYSNAP TEKNOLOJİSİ tarafından izin verilen malzemeleri kullanmadan Easysnap tek dozluk poşetlerde üretim ve paketleme yapmak için bir Easysnap Makinesi kullanıyorsunuz ve bu nedenle EASYSNAP TECHNOLOGY'nin patentlerini ihlal eden sahte ürünler pazarlıyorsunuz;
- 3) 2012 yılından bu yana EASYSNAPTECHNOLOGY, İstanbul'da bulunan Altıparmak Gıda San. Tic. (=ALTIPARMAK) şirketine bal ve diğer bal bazlı ürünlerin Easysnap tek doz poşetlerde Türkiye'de üretimi ve paketlenmesi için münhasır hak vermiştir;
- 4) Easysnap tek doz poşet, bal ve diğer bal bazlı ürünleri Türkiye sınırları içinde üretmek ve paketlemek için bir Easysnap Makinesi kullanıyorsunuz ve bu nedenle yukarıda belirtilen münhasır hakkı ihlal ediyorsunuz.

Yukarıdaki ifadeler doğrultusunda,

SBS ve UKKO'nun Easysnap Makinesini üretmek için bu tür yasa dışı kullanımına son vermesini ve Easysnap tek dozluk poşet, bal ve diğer bal bazlı ürünleri Türkiye sınırları içinde paketleme ve genel olarak Easysnap Makinesinin bu tür yasadışı kullanımına son vermesini ve Easysnap tek dozluk poşetleri EASYSNAP TEKNOLOJİSİ tarafından yetkilendirilmiş malzemeleri kullanmadan paketlenmesi konusunda SBS ve UKKO'nun EASYSNAP TECHNOLOGY'nin Mahkemedeki çıkarlarını korumaya hazır olduğu konusunda uyarılmasını

rica ederim.

Saygılarımla.

adv. (.....) "

Tespit 4

- (24) ALTIPARMAK'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen ve EASYSNAP tarafından MİGROS'a gönderildiği anlaşılan "OBJECT: MISUSAGE OF EASYSNAP TEECHNOLOGY S.R.L.' ("EASYSNAP") PATENDED RIGHTS BY THE BRAND "BEE0" IN YOUR STORES." başlıklı ve 08.08.2020 tarihli yazıda şu ifadelere yer verilmiştir⁷:

"Vergi kodu (.....), merkezi Modena'da, Strada Ponte Alto Sud n. 81, Easysnap Technology s.r.l.'nin tek yönetici ve yasal temsilci Bay (.....) adına, aşağıdakileri iletmek için yazıyorum.

⁶ Orijinal metni İngilizce olan yazışma raportörlerce Türkçe'ye çevrilmiştir.

⁷ Orijinal metni İngilizce olan yazışma raportörlerce Türkçe'ye çevrilmiştir.

- 1)EASYSNAP TEKNOLOJİSİ, Türk Patent Enstitüsü nezdinde 2015/00345 ve 2011/11843 tescil numarası ile "Easysnap tek dozluk poşetler" ve "Easysnap Makineleri"ne ilişkin patentlerin mülkiyetine sahiptir;
- 2)SBS Bilimsel Bio Coz. San. ve Tic. OLARAK. ("BEEO" markasına sahip olan ("SBS") teşebbüsü, EASYSNAP TEKNOLOJİSİ tarafından izin verilen malzemeleri kullanmadan Easysnap tek dozluk poşetlerde üretmek ve paketlemek için bir Easysnap Makinesi kullanıyor ve bu nedenle bu şirket, EASYSNAP TECHNOLOGY'nin patentlerini ihlal eden sahte ürünler pazarlamaktadır;
- 3)2012'den beri, İstanbul'da bulunan Altıparmak Gıda San. Tic. A.Ş. ('ALTIPARMAK'), EASYSNAP TEKNOLOJİ'nin bal ve diğer bal ürünlerinin Easysnap tek doz poşetlerde üretimi ve ambalajlanması konusunda Türkiye'deki tek yetkili ortağıdır;
- 4)SBS ve BEEO markası, Easysnap tek dozluk poşet, bal ve diğer bal bazlı ürünleri Türkiye sınırları içinde üretmek ve paketlemek için Easysnap Makinesi kullanmakta olup, bu nedenle bu şirket yukarıda belirtilen münhasır ve patentli hakları ihlal etmektedir.
- 5)Alınan bilgilere göre firmanız ürünlerini mağazalarınızda satmaktadır. Bu durum firmanızı yukarıda belirtilen ihlallerde dolaylı olarak kendilerine yardımcı olmaya sevk etmektedir.

Yukarıdaki ifadeler doğrultusunda,

söz konusu şirket yukarıda belirtilen münhasır ve patentli hakkı ihlal ederken marketlerinizde SBS ve BEEO markasına ait ürünlerin satışının durdurulmasını rica ederiz.

Saygılarımla,

adv. (.....) ”

I.4.2. Bilgi İstemelerle Elde Edilen Diğer Bilgi ve Belgeler

I.4.2.1. MİGROS'tan Elde Edilen Bilgiler

- (25) MİGROS'tan gelen cevabi yazıda özetle;
- EASYSNAP tarafından 08.08.2020 tarihli ihtarnameyle; Türkiye'deki EASYSNAP tek doz saşeleri ve EASYSNAP makinelerinin Türk Patent Enstitüsü nezdinde EASYSNAP adına kayıtlı olduğu, 2012 yılından bu yana EASYSNAP'ın ürettiği özel bir ambalajlama ürününe ilişkin patentini Türkiye coğrafyasında arı ürünleri ve gıda karışımları alanında münhasıran kullanma yetkisinin ALTIPARMAK'ta olduğu, BEEO markasını kullanan SBS'nin kendileri tarafından onaylanmayan materyaller kullanılarak EASYSNAP makinesi ile üretim yaptığı, böylelikle münhasırlık ve patent haklarını ihlal ettiği bilgilerini verdiği,
 - MİGROS'un BEEO ürünleri sattığı için söz konusu ihlale ortak olabileceği ve bu nedenle satışlarının durdurulmasını talep ettikleri, ALTIPARMAK, patent hakkına tecavüz ettiği gerekçesiyle SBS hakkında bir dava açacağıнын bildirildiği,
 - ALTIPARMAK tarafından iletilen 07.05.2020 tarihli bir e-posta ile, ALTIPARMAK'ın iş ortağı EASYSNAP'ın ürettiği özel bir ambalajlama ürününe ilişkin patentinin Türkiye coğrafyasında arı ürünleri ve gıda karışımları alanında münhasıran ALTIPARMAK tarafından alındığı, EASYSNAP'ın bir adet ambalajlama cihazını ALTIPARMAK'ın patent münhasırlığını deklare ederek Türkiye'de başka bir firmaya sattığı ve bu firmanın Türkiye'de fason üretim yaptığı, 2020 yılında bu firmanın, ALTIPARMAK'a münhasır ürünleri söz konusu ambalajlarda patent ihlali yaparak piyasaya arz ettiği, yasal anlamda sorunun;

fason üretim yapan firma ile fason olarak üretilen bu ürünleri piyasaya arz eden şirket ve Türkiye'de cihazı alan ilk firma arasında olduğu, hem ALTIPARMAK'ın hem EASYSNAP'ın ilgililere ihtarname gönderdiği, ihlalde bulunduğu ifade edilen şirketlere tedbir talepli patent ihlalinin menî davası açmayı öngördükleri ancak pandemi nedeniyle sürecin aksadığının bildirildiği,

- MİGROS'un, patent hakkına tecavüz olarak değerlendirilebilecek bir konunun gündemine getirilmesi nedeniyle konuyu hukuki olarak değerlendirmeye aldığı, netice itibarıyla konunun hukuken netleştirilememesi nedeniyle SBS ürünlerinin satışının durdurulmasına ilişkin herhangi bir aksiyon almadığı, ALTIPARMAK'ın bilgilendirmesinden önceki mevcut durum korunarak SBS ürünlerini satmaya devam edildiği,
- MİGROS'un, raf dizilimlerini her ürün kategorisinin kendi dinamiklerine özgü olarak, birden çok kriteri dikkate almak suretiyle gerçekleştirdiği, bu uygulama için "planogram" adı verilen bir program kullanıldığı, pazarlama departmanındaki ilgili ürün grubu ekipleri her bir ürün kategorisine özel, MİGROS'un her mağaza formatı için ve çeşitli mağaza büyüklüğü kısımlarında farklı planogramlar tasarladığı, bu nedenle her planogram seçkinde dikkate alınan kriterlerin ağırlığının değişebildiği,
- Kır-aç ambalajlı ürünlerin, toplam bal satışları içinde oldukça küçük bir paya sahip olduğu, her ne kadar inovatif bir yaklaşım ile bal kullanımına yeni bir boyut kattığı söylenebilecek olsa da, kır-aç paketli balların ayrı bir pazar oluşturduğunun söylenmesinin zor olduğu, zira bal ürününün tüplerde, çit kapak ambalajlarda, cam kavanozlarda ya da kır-aç paketlerde sunulabildiği ve tüm bu ambalajlama yöntemlerinin ayrı birer pazar meydana getiremeyeceği

ifade edilmiştir.

I.4.2.2. CARREFOUR'dan Elde Edilen Bilgiler

(26) CARREFOUR'dan gelen cevabi yazıda özetle;

- CARREFOUR'un EASYSNAP ve DORUK TEKNİK firmaları ile herhangi bir ticari faaliyetinin bulunmadığı, SBS'nin bal ve bal karışımı ürünlerinden biri olan BEEO markalı ürünlerinin satışının durdurulması veya raf diziliminin değiştirilerek SBS'nin rakipleri karşısındaki konumunun aleyhine değiştirilmesine yönelik, EASYSNAP, ALTIPARMAK veya DORUK TEKNİK tarafından herhangi bir uyarı alınmadığı,
- Raf dizilimine Kategori Departmanı tarafından karar verildiği, uygulama aşamasında raf planlarına/dizilimlerine SRD (Space-Range-Display) Departmanı ile birlikte karar verildiği, raf dizilimi yapılırken her bir ürün grubunda ürünlerin stok gün sayıları, rafın önyüz kapasitesi, private label ürünlerin öne çıkarılması, markalar arası fiyat skalası (ucuzdan pahalıya veya pahalıdan ucuza), pazarda ilgili ürüne ilgili dönemde olan tüketici talebi gibi kriterlerin dikkate alındığı,
- Kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalajlarda sunulan bal ve bal karışımı ürünler ile kavanozda (veya diğer şekillerde) sunulan bal ve bal karışımı ürünlerin birbirini tamamlayıcı rol oynamadığının tecrübe edildiği ve ikame olmadıklarının değerlendirildiği, müşteri tercihi bakımından bal ve bal karışımı ürünler hususunda ambalajın kriter olmadığı değerlendirilmekle birlikte, ürünlerin gramajı, içeriği, fiyatı ve marka bilinirliği ve benzeri kriterlerin değerlendirmede göz önüne alındığı

ifade edilmiştir.

I.4.2.3. METRO'dan Elde Edilen Bilgi ve Bilgiler

(27) METRO'dan gelen cevabi yazıda özetle;

- SBS'nin bal ve bal karışımı ürünlerinden biri olan BEEO markalı ürünlerinin satışının durdurulması veya raf diziliminin değiştirilerek SBS'nin rakipleri karşısındaki konumunun aleyhine değiştirilmesine yönelik, EASYSNAP, ALTIPARMAK veya DORUK TEKNİK tarafından herhangi bir uyarıda bulunulmadığı,
- METRO'nun planogram planına göre belirtilen ürün ön yüzü sayısı kapsamında raf dizilimi yapılmasının olağan işleyen operasyon süreci olmakla birlikte sektörde tedarikçilerin promosyon elemanlarının farklı zamanlarda farklı marketlerde bulunarak kendi ürünlerine ilişkin rafları da düzenlediği, bu kapsamda rafların ve ikinci sergileme alanlarının düzenlenmesi nihai olarak METRO'nun kontrolü ve inisiyatifi altında olduğu, fakat özellikle COVID-19 pandemisi ile birlikte temassız vardiya sistemi ile markette çalışanların iş yoğunluğunun artması nedeniyle raf ve ikinci sergileme alanlarına ürün dizilimi ve benzeri konularda METRO çalışanlarının müdahalesinin oldukça azaldığı ve tedarikçi promosyon elemanlarının koli açarak ürün yerleştirmesinin ve diziliminde kendi inisiyatifi ile değişiklikler yapmasının olağan hale geldiği,
- Kır-aç ya da propolis tarzı ürünlerle cam kavanozda veya çıtkapak olarak satılan pastörize balların birbirinin ikamesi olmadığı, kır-aç tarzı ambalajlar apitera diye bilinen ve içeriği yalnızca bal olmayan içinde propolis, zerdeçal, zencefil vs gibi bal karışımı içeren ve pratik kullanım amaçlı ürünler olduğu, çıtkapak ya da cam kavanozun ise içeriği yalnızca bal olan ya da yalnızca ham bal olan tek tip ürünler olduğu, kullanım alanlarına göre müşteriler tarafından farklı ihtiyaca göre satın alındığı

ifade edilmiştir.

I.4.2.4. SBS'den Elde Edilen Bilgiler

(28) SBS'den gelen cevabi yazıda özetle;

- Öncelikle kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalajda satılan bal ve bal ürünleri ile diğer paketlerde satılan (teneke, cam, plastik gibi) bal ve bal ürünleri arasında tüketim türü açısından fark bulunduğu, cam, teneke ya da plastik kavanozlarda satılan bal ürünlerinin genellikle evlerde gerçekleşen geleneksel/toplu tüketime; kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalajlarda satılan bal ürünlerinin ise tek seferlik ve bireysel kullanıma uygun olduğu,
- Cam, teneke, plastik kavanozlarda satılan bal ve bal ürünlerinin genellikle tüketiciler tarafından kahvaltıda tüketilmekte iken, kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalajlarda satılan ürünlerin hasta olmamak için ya da hasta iken ya da çay, kahve, bitki çayları gibi içecekleri ya da bazı yiyecekleri tatlandırmaya yönelik olarak kullanıldığı,
- Kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalajın; balın içerdiği yoğun şeker ve yüksek ozmolik basınç nedeniyle ürün içinde bulunan bal ve diğer bitkisel gıdalarda oluşan gıda kontaminasyonu riskini engellediği, ayrıca bu ambalajların kolay kullanıma sahip olduğu, taşıma kolaylığı sağladığı ve cam ambalajlar gibi kırılma riskinin bulunmadığı,

- Bal ve bal ürünleri bakımından cam kavanoz, teneke, plastik kutu gibi ambalaj çeşitleri bulunmakla birlikte; bu ambalaj çeşitlerinin kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaja ikame olmadığı, kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalajların tüketiciler tarafından bireysel kullanım amacıyla satın alınmasının yanında gramaj, kullanım kolaylığı, hijyeniklik, prestij açısından kafe, restoran, havayolu şirketleri vb. tarafından da talep edildiği, dolayısıyla bu talebin, cam kavanoz, plastik, teneke kutu şeklindeki ambalajlarla sağlanmasının pratikte mümkün olmadığı, tek kullanımlık ambalajlarda satılan bal ürünlerinin, cam kavanozda satılana nazaran %60 daha pahalı olduğu,
- Kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalajların dolununun ancak Easysnap'in ürettiği dolum makineleri ile gerçekleştiği, dolayısıyla cam kavanozda satılan bal ile kır-aç tek dozluk ambalajda satılan balların arz yönünden de ikame olmadığı,
- SBS'nin ürün portföyünün; genelde ev içi kullanımda tercih edilen ve cam kavanozda sunulan 180-500 gram arasında değişen bal ve bal karışımı ürünleri, içinde bal olan çikolata ve "shot" denen içecekler, kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalajda satışa sunulan zencefilli, elma sirkeli, keçiyoynuzlu 7'şer gramdan oluşan çocuk ve yetişkin bal ürünleri, propolislerde 30'ar gramlık tüp plastik ambalajlı ürünlerin bulunduğu

ifade edilmiştir.

I.4.2.5. ALTIPARMAK'tan Elde Edilen Bilgiler

(29) ALTIPARMAK'tan gelen cevabi yazıda özetle;

- 2012 ve 2017 tarihli Cihaz Satış Sözleşmeleri ile; İtalya menşeli EASYSNAP adına Türk Patent Enstitüsü (2011/11843 patent numaralı) ve WIPO nezdinde tescilli kır-aç ambalajların, bal ve arı ürünleri alanında ve patent koruma süresi sonuna kadar (WIPO ilk tescil tarihinden itibaren geçecek 20 yıllık süre sonu olan 2027 tarihine kadar) Türkiye'de kullanımını münhasıran ALTIPARMAK'a tahsis edildiği,
- Bal haricindeki diğer arı ürünlerinin tek bileşenden (arı sütü, polen, propolis) oluştuğu ve/veya bu ürünlerin bal da dâhil olmak üzere muhtelif gıda/bitki ekstraktları, vitaminler, baharat ve benzeri bileşenlerle karıştırılarak piyasa arzının yapıldığı,
- Bu ürünlere Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan takviye edici gıda onayı alınarak ağırlıklı olarak eczane kanalı ve diğer satış noktalarında ürün satışı yapıldığı, bahsi geçen ürünlerin piyasa arzında kır-aç ambalaj kullanımı zorunlu unsur olmadığı gibi; bu ürünler piyasaya tüp, damlalık, saşe, spre, kavanoz, tablet, shot, doypack vb. gibi pek çok farklı ambalaj formunda arz edilebildiği,
- İlgili ürünlerin satış kanallarının ulusal zincir, eczane, discounter ve yerel zincir mağazalar olduğu, en büyük alıcıların ise paylarına göre: %(.....) ile eczane kanalına tedarik sağlayan ecza depoları (Lokman Ecza Deposu, Selçuk Ecza Deposu ve İstanbul Ecza Koop.), %(.....) ile Migros, %(.....) ile BİM olduğu,
- 2019 senesi sonuna doğru, SBS tarafından, ALTIPARMAK'ın münhasır kullanımında olan patentli kır-aç ambalajlı ürünleri, hukuka aykırı ve patent haklarını ihlal ederek piyasa arzı yapıldığının tespit edilmesi akabinde; ihtarname ile piyasa arzı yapan SBS'ye ve ürünleri fason olarak üreten UKKO'ya patent hakkına tecavüzün sona erdirilmesini aksi takdirde yasal yollara başvurulacağı bildirildiği, ilgili firmalar tarafından patent hakkına ihlalin

devam ettirilmesi akabinde, 31.12.2020 tarihinde önce arabulucuya başvurulduğu, arabuluculukta uzlaşma sağlanamaması nedeniyle de söz konusu hukuka aykırı ihlalin sona erdirilmesi gayesiyle 24.03.2021 tarihinde taraflar aleyhine dava açıldığı, T.C İstanbul Anadolu 2. Fikri Sınai Haklar Hukuk Mahkemesinde 2021/48. Esas sayısı ile ikame edilen davanın hâlihazırda derdest olduğu ve ilk duruşma günü için tebligat beklendiği,

- Lisansa konu olan patentli ürünü piyasaya arz edebilmek adına lisans veren EASYSNAP firmasından, 2012 yılından 2017 yılına kadar toplamda (.....) adet, (.....) tutarında (güncel TL karşılığı ile: (.....)) makine satın alındığı, bu makineler üzerinde bir sayaç bulunmakta olup, teşebbüsün her ürettiği "Kır-aç Tek Dozluk Sızdırmaz Ambalaj" adedi başına ayrıca lisans bedeli ödendiği, şimdiye kadar ödenen lisans bedelleri toplamının (.....) olduğu, cihaz satın alım ve lisans sözleşmeleri gereği patentli ürüne ait ambalaj malzemelerini de patent sahibi/üretici firmadan satın alındığı, döviz bazında yapılan bu satın alma yükümlülüğünün teşebbüse ayrı ve ciddi bir maliyet oluşturduğu, yine söz konusu ambalajlı ürünler için teşebbüs tarafından şimdiye kadar yapılan reklam/tanıtım yatırımı harcamalarının (.....) olduğu, ticari pazarlama harcamaları da dâhil edildiğinde bu rakamın (.....)'ye yaklaştığı,
- SBS'nin UKKO'ya fason üretim yaptırdığı ürünlere konu cihazın, 2016 yılında tek adet olarak EASYSNAP tarafından, Türkiye'de yerleşik ve kozmetik üretimi yapan IPS unvanlı bir firmaya satıldığı; EASYSNAP'ın bu satış işlemine konu sözleşmede, ALTIPARMAK'a ait patent kullanım hakkının içeriğini şerh ederek ilgili satışı gerçekleştirdiği, söz konusu cihaz IPS yedinde iken herhangi bir patent ihlali yaşanmadığı, birkaç yıl sonra IPS tarafından UKKO'ya satışı ve UKKO'nun SBS'ye münhasırlık kapsamındaki ürünleri üretmesi sonrasında bahsi geçen patent ihlallerinin ortaya çıktığı, teşebbüse ait patent hakkını ihlal eden SBS ve fason üretim yapan UKKO tarafından; herhangi bir lisans hakkı olmaksızın, lisans bedeli ödenmeksizin ve ambalaj malzemesi satın alma yükümlülüğü olmaksızın yapılan piyasa arzlarının bu yönleriyle de haksız rekabet oluşturduğu,
- Kır-aç ambalajlarla yapılan ürün arzında, bal ve arı ürünleri ile benzeri karışım ürünlerin kır-aç ambalaj malzemesiyle arzının zorunlu bir unsur olmadığı, hâlihazırda kozmetik, zeytinyağı vb. pek çok sektörlerde kullanılan kır-aç ambalajların ALTIPARMAK tarafından bal ve arı ürünleri pazarında inovatif bir ürün/ambalaj formu geliştirme gayesiyle kullanılmaya başlandığı; Türkiye ve dünya genelinde bal ve diğer arı ürünleri ile bu ürünlerin karışımlarında, bir kısmı bizzat SBS tarafından da kullanılan pek çok farklı ambalaj formunda piyasaya arzların yapıldığı

ifade edilmiştir.

I.4.2.6. DORUK TEKNİK'ten Elde Edilen Bilgiler

(30) DORUK TEKNİK'ten gelen cevabi yazıda özetle;

- Teşebbüsün ağırlıklı olarak, gıda, kimya, yem, tohum, çay, kahve gibi konularda faaliyet gösteren yurtdışındaki makine üretim firmalarının, Türkiye'deki satışlarına aracılık ettiği, tarafları sözleşme kurulması için bir araya getirdiği ve bir araya getirilen üretici ve müşterinin sözleşme imzalaması halinde aracılık komisyon ücretine hak kazandığı,

- 2011 yılında başlayan ve DORUK TEKNİK'in, EASYSNAP için Türkiye'de pazar oluşturma, müşteri bulma ve EASYSNAP'i müşteri ile buluşturma şeklinde tarafları bir araya getiren simsar konumunda olduğu, EASYSNAP'in distribütörü olarak faaliyet göstermediği, hâlihazırda EASYSNAP ile teşebbüs arasında devam etmekte olan hiçbir sözleşmenin bulunmadığı,
- EASYSNAP marka dolum makinelerinin yaygın olarak, zeytinyağı, bal, salata sosları, dondurma sosları gibi gıda ürünleri ile krem, losyon, el dezenfektanı gibi kozmetik ürünlerde kullanıldığı,
- DORUK TEKNİK'in bal ve arı ürünleri pazarında yalnızca EASYSNAP ile ALTIPARMAK firması arasındaki alım-satıma aracılık ettiği,
- Dolum makinelerinin satışıyla ilgili DORUK TEKNİK'e getirilmiş herhangi bir kısıtlama olmamakla birlikte ALTIPARMAK firmasına yapılan ilk satış ile birlikte bal ve arı ürünleri konusunda EASYSNAP tarafından ALTIPARMAK firmasına Türkiye pazarında münhasırlık yetkisi verildiği,
- DORUK TEKNİK'in, EASYSNAP ürünlerini ALTIPARMAK'a tanıttığı ve makine satışı konusunda aracılık ettiği, bunun üzerine tarafların bal ve arı ürünleri pazarıyla kısıtlı olmak üzere münhasır yetkili bir alım-satım anlaşması imzaladığı, DORUK TEKNİK'in makine satışının yanı sıra makinede kullanılan sarf malzeme satışından da komisyona hak kazandığı ve DORUK TEKNİK'in aracılık hakkının EASYSNAP tarafından ödendiği

ifade edilmiştir.

I.4.2.7. BİNBOĞA'dan Elde Edilen Bilgiler

(31) BİNBOĞA'dan gelen cevabi yazıda özetle;

- Kır-aç tek dozlu ambalajlarda bal ve bal karışımı ürünlerinin SBS ve ALTIPARMAK tarafından satıldığı, BİNBOĞA'nın piyasaya çıkış tarihinin Ocak 2021 olduğu ve kır-aç tek dozlu ambalajlarda bal ve bal karışımı ürünlerini sadece bitki çaylarında pancar şekeri yerine doğal bal kullanılması amacıyla cafe, restoran ve market raflarında yer aldığı,
- Bir kereye mahsus olmak üzere, ambalajların UKKO tarafından ve balın ise BİNBOĞA tarafından karşılanması koşuluyla üretimin yapıldığı, lisans ve patent konusunda herhangi ödemenin taraflarınca yapılmadığı,
- BALKAT ürününün, istenen satış hacmine ulaşamaması sebebiyle satış listelerinden kaldırıldığı

belirtilmiştir.

I.4.2.8. Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan Elde Edilen Bilgiler

(32) TPMK'dan gelen cevabi yazıda özetle;

- Kurum kayıtlarında yapılan araştırmada, EASYSNAP adına kayıtlı 23/09/2008 başvuru tarihli, "Kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj" buluş başlıklı ve başvuru tarihinden itibaren 20 yıl süreyle verilen TR 2011 11843 T4 sayılı patentin bulunduğu, anılan patentin yıllık ücretleri süresi içinde ödendiğinden patent hakkının devam ettiği,
- 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununun 85. maddesinde düzenlenen patent hakkının kapsamı ve sınırlarına göre, patent sahibinin izni olmadan patent konusu ürünün üretilmesi, kullanılması veya ithal edilmesi veya bu amaçlar için

kişisel ihtiyaçtan başka herhangi bir nedenle elde bulundurulması fiillerini ve maddede sayılan diğer fiilleri önleme hakkının olduğu,

- Anılan Kanunun 86. maddesinde ise buluşun dolaylı kullanımının önlenmesine ilişkin düzenlemelerin yer aldığı ve patent hakkı ile elde edilen korumanın kapsamının 89. maddede, patent hakkına tecavüz sayılan fiillerin 141. maddede düzenlendiği, diğer taraftan Kanunun 148. maddesinde sınai mülkiyet hakkının devir, miras yolu ile intikal, lisans, rehin, teminat, haciz veya diğer hukuki işlemlere konu olabileceği, söz konusu maddenin dördüncü fıkrasında ise, hukuki işlemlerin yazılı şekle tabi olduğu ve devir sözleşmelerinin ancak noter tarafından onaylanması halinde geçerli olacağı, bununla birlikte Kanunun 125. maddesinde sözleşmeye dayalı lisans konusunu düzenlediği ve birinci fıkrada patent başvurusu veya patentin lisans sözleşmesine konu olabileceği, anılan madde kapsamında lisans çeşitleri ve lisans alanın lisans çeşidine bağlı olarak buluşu kullanmasına ilişkin hükümlerin yer aldığı,
- EASYSNAP adına kayıtlı patentin istemlerinde “kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj” ve “kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj sağlamak için bir ambalajlama yöntemi”nin korunduğu, patent sahibinin patent ile korunan ambalaja veya ambalajlama yöntemine ilişkin buluşun dolaylı kullanımının önlenmesini engellemek amacıyla yetkili mahkemeye başvurması durumunda, ambalaj dolum makinelerinin 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununun 86. maddesinde düzenlenen dolaylı kullanıma dahil olup olmadığına ilişkin kararın mahkeme tarafından verilmesi gerektiği, bu itibarla, belirtilen mevzuat kapsamında, patent sahibinin izni olmadan buluş konusu ürünü üretmek veya usulü kullanmak patent hakkına tecavüz sayılan fiiller arasında yer almakta olup tecavüzün olup olmadığı konusunda talep ve karar merciinin yetkili mahkemeler olduğu

ifade edilmiştir.

I.5. Değerlendirme

I.5.1. EASYSNAP’ın Patent Hakkına ve EASYSNAP ile ALTIPARMAK Arasındaki Sözleşmelere İlişkin Değerlendirme

- (33) Şikâyet başvurusunda SBS tarafından; EASYSNAP’ın, EASYSNAP ambalaj markasının dünya çapındaki satıcısı, fikri mülkiyet hakkı sahibi ve dolum makinesi üreticisi olduğu, EASYSNAP Co-Packaging S.r.l.’nin her türlü sıvı ürün için fason paketleme hizmeti verdiği, EASYSNAP Co-Packaging S.r.l.’yi kontrol eden EASYSNAP’ın aynı zamanda TPMK nezdinde “kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj” ve “Önceden zayıflatılmış bölgeleri bulunan kırılarak açılan sızdırmaz tek dozluk ambalaj” adlı ürünlerin patent tesciline sahip olduğu belirtilmiştir. Söz konusu ambalajların dolum makinelerinin satışının da EASYSNAP tarafından gerçekleştirildiği, EASYSNAP’ın internet sitesindeki açıklamalarına göre dolum makineleri bakımından da patent hakkı sahibi olduğu ifade edilmiştir. EASYSNAP’ın sahip olduğu patent hakları çerçevesinde kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj ürünü pazarında ve kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj ürünü dolum makineleri pazarında tekel konumunda olduğu öne sürülmüştür.
- (34) SBS tarafından ayrıca, bahse konu ambalaj ürünü ile ilaç, kozmetik, gıda vb. pek çok farklı sektöre ait çeşitli ürünlerin ambalajlanabildiği, dolayısıyla bal ve arı ürünleri ile bu ürünlerin besin maddeleriyle karışımı alanında EASYSNAP tarafından ALTIPARMAK’a münhasırlık verilmesinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir. Patent hakkı, bu hakkın kapsamı, devri ve ihlaline ilişkin ihtilaflar Fikri Mülkiyet Hukuku'nun konusunu oluştursa da, patent, marka, know-how gibi sınai mülkiyet haklarının varlığının 4054 sayılı

Kanun'dan doğan hak ve yetkileri ortadan kaldırmayacağı, şikâyet edilen teşebbüslerin rekabet hukuku ihlaline neden olan davranışlarını; 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu (6769 sayılı Kanun) ve diğer ilgili mevzuatla kendilerine tanınan hak ve yetkilere dayanıyormuş gibi göstermek suretiyle söz konusu hak ve yetkilerin sınırlarını aşarak gerçekleştirdikleri öne sürülmüştür.

- (35) SBS tarafından, UKKO ile SBS arasında Fason Üretim Sözleşmesi akdedildiği ve sözleşme uyarınca UKKO'nun SBS için "bal ve diğer arı ürünleri ile bu ürünlerin besin maddeleriyle karışımı alanında kır aç tek dozluk ambalajlarla" ürün paketlemeye başladığı, ayrıca üretim yapılırken patent korumasına tabi ambalajların, EASYSNAP'in izni ile Avrupa'da bu ambalajların üretimini ve satımını yapan yetkilendirilmiş şirketlerden temin edildiği; dolayısıyla ALTIPARMAK tarafından yapılan üretim ile SBS ve UKKO tarafından yapılan üretim arasında yasal düzlemde hiçbir fark bulunmadığı ifade edilmiştir. Patent sahibinin izni ile üretilmiş olan ürünlerin başka ülkelere üçüncü kişiler tarafından ithali veya ihracında da ayrı ayrı izin alınmış olmasının gerekmediği, sınai mülkiyet hakkı korumasına konu ürünlerin, hak sahibi veya onun izni ile üçüncü bir kişi tarafından piyasaya sunulmasından sonra hakların tükeneceği belirtilmiştir.
- (36) ALTIPARMAK tarafından gönderilen cevabi yazıda, kır-aç ambalajların EASYSNAP adına TPMK⁸ 2011/11843 patent numarasıyla ve WIPO nezdinde tescilli olduğu, patent koruma süresinin WIPO ilk tescil tarihinden itibaren 20 yıl olduğu ve 2027 yılında sona ereceği ifade edilmiştir. İlaveten söz konusu kır-aç ambalajların bal ve arı ürünleri alanında Türkiye'de kullanımının patent koruma süresi sonuna kadar münhasıran ALTIPARMAK'a tahsis edildiği ifade edilmiştir.
- (37) Patent; marka, coğrafi işaret, tasarım ve faydalı model ile birlikte sınai mülkiyet haklarından birisi olup patent hakkına ilişkin düzenlemeler 6769 sayılı Kanun ve 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'te yer almaktadır. 6769 sayılı Kanunun 85. maddesinin birinci fıkrası, "*Patent sahibi, buluşun yeri, teknoloji alanı ve ürünlerin ithal veya yerli üretim olup olmadığı konusunda herhangi bir ayırım yapmaksızın patent hakkından yararlanır.*" hükmünü haizdir. Aynı Kanunun 101. maddesinde patent koruma süresinin başvuru tarihinden başlamak üzere 20 yıl olduğu ve bu sürenin uzatılamayacağı öngörülmüştür. Kanunun "Sözleşmeye dayalı lisans" başlıklı 125. maddesi ise aşağıdaki düzenlemeleri içermektedir:

"(1) Patent başvurusu veya patent, lisans sözleşmesine konu olabilir.

(2) Lisans, inhisari lisans veya inhisari olmayan lisans şeklinde verilebilir. Sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa lisans, inhisari değildir. İnhisari olmayan lisans sözleşmelerinde lisans veren patent konusu buluşu kendi kullanabileceği gibi, üçüncü kişilere aynı buluşa ilişkin başka lisanslar da verebilir. İnhisari lisans söz konusu olduğu zaman, lisans veren başkasına lisans veremez ve hakkını açıkça saklı tutmadıkça, kendisi de patent konusu buluşu kullanamaz.

(3) Sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa lisans sahipleri, lisanstan doğan haklarını üçüncü kişilere devredemez veya alt lisans veremez.

(4) Sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa sözleşmeye dayalı olarak lisans alan kişi, patentin koruma süresi boyunca patent konusu buluşun kullanılmasına ilişkin her türlü tasarrufta bulunabilir. Lisans alan, lisans sözleşmesinde yer alan şartlara

⁸ Cevabi yazıda Türk Patent Enstitüsü olarak belirtilmişse de, 10.01.2017 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ile söz konusu kurum Türk Patent ve Marka Kurumu olarak yeniden düzenlenmiştir.

uyumak zorundadır. Aksi takdirde patent sahibi, patentten doğan haklarını lisans alana karşı ileri sürebilir.”

(38) ALTIPARMAK tarafından, EASYSNAP ile Aralık 2012’de ve Aralık 2017’de “Cihaz Satın Alma ve Lisans Sözleşmesi” akdedildiği belirtilmiş ve sözleşme örnekleri sunulmuştur. 2012 tarihli sözleşmede patent hakkı sahibi olarak Diapack Limited, cihaz satıcısı olarak Easypack Solutions s.r.l. isimli teşebbüslerin taraf olduğu görülmekle birlikte ALTIPARMAK tarafından söz konusu teşebbüslerin aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer aldıkları ve daha sonra EASYSNAP unvanı altında birleştikleri ifade edilmiştir.

(39) 2012 tarihli sözleşmenin “Konu” başlıklı 1. maddesi aşağıdaki gibidir:

(.....TİCARİ SIR.....)

(40) Aynı sözleşmenin “Tarafların Hak ve Yükümlülükleri” başlıklı 2. maddesinde aşağıdaki hükümler yer almaktadır:

(.....TİCARİ SIR.....)

...

(.....TİCARİ SIR.....)

(41) 2017 tarihli sözleşmenin “Sözleşmenin Amacı” başlıklı 2. maddesinde aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

(.....TİCARİ SIR.....)

(42) EASYSNAP’ın patent hakkının kapsamına ilişkin olarak TPMK’ya bilgi isteme yazısı gönderilmiş ve TPMK’da görevli Sınai Mülkiyet Uzmanı ile telefon görüşmesi gerçekleştirilmiştir. TPMK’dan gelen cevabi yazıda ve söz konusu telefon görüşmesinde özetle; EASYSNAP’ın 2011/11843 başvuru numarasıyla “Kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj” ürününün patent hakkına sahip olduğu, patent başvuru tarihinin 23/09/2008 olduğu ve koruma süresinin başvuru tarihinden itibaren 20 yıl devam edeceği, patent hakkının hem ürüne hem de yöntemle ilişkin olarak tesis edildiği, patentin sağladığı koruma kapsamının istemlerle belirlendiği, söz konusu patentin istemlerinde “kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj” ve “kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj sağlamak için bir ambalajlama yöntemi”nin korunduğu, dolum makinesinin doğrudan patent hakkı kapsamında olmadığı, patent koruma kapsamına dair kararların mahkemelerin yetki alanında olduğu, dolayısıyla söz konusu dolum makinesinin patent koruma kapsamında olup olmadığına mahkemelerin hükmedebileceği belirtilmiştir. Ayrıca, patent hakkının devri ile lisans sözleşmesinin farklı olduğu, devirde hakkın el değiştirmesi söz konusuysen lisans sözleşmesinde yalnızca kullanım hakkının sağlandığı, lisansın inhisari lisans ve inhisari olmayan lisans olarak ikiye ayrıldığı, inhisari lisans söz konusu olduğunda lisans vereninin başkasına lisans veremeyeceği ve kendisinin de patenti kullanamayacağı, herhangi bir sektörle sınırlı olarak lisans verilmesinin mümkün olduğu, bununla birlikte bu konulara ilişkin uyuşmazlıkların mahkemelerin görev ve yetki alanında olduğu ve mahkemeler tarafından çözülebileceği ifade edilmiştir.

(43) İlgili sözleşme hükümleri TPMK’dan alınan bilgiler ışığında incelendiğinde, EASYSNAP tarafından WIPO ve TPMK nezdinde tescil edilmiş olan “kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalaj” ürününün patent hakkının kullanımının, bal ve arı ürünleri pazarıyla sınırlı bir

şekilde Türkiye’de münhasır olarak ALTIPARMAK’a sağlandığı görülmektedir. EASYSNAP ile ALTIPARMAK arasında akdedilen bu sözleşmenin, 6769 sayılı Kanunda düzenlenen, EASYSNAP’ın lisans veren, ALTIPARMAK’ın ise lisans alan konumunda olduğu bir patent lisans sözleşmesi olduğu değerlendirilmektedir. Sözleşme ile EASYSNAP, ALTIPARMAK’a sahip olduğu patent hakkının kullanımını sağlamakta; ALTIPARMAK ise bu kullanım hakkının karşılığında üretmiş olduğu her bir ürün başına EASYSNAP’e lisans ücreti ödemektedir.

- (44) Patent lisans sözleşmesi, niteliği itibarıyla bir teknoloji transferi sözleşmesidir. Teknoloji transferi sözleşmeleri, bir yönden sözleşme taraflarının menfaatlerinin en yüksek seviyede korunmasına, diğer yönden yeni teknoloji, yeni ürün ve hizmetlerin piyasada etkin bir şekilde yayılması ve dağılmasına hizmet ederek, genellikle, rekabeti olumlu yönde etkilemektedir. Bununla birlikte teknoloji transferi sözleşmeleri, tarafların üzerinde anlaştıkları ya da özellikle lisans veren tarafından dayatılan kimi hükümleri veya konu edildikleri uygulamalar sebebiyle, belirli pazar koşullarında, rekabeti kısıtlayıcı sonuçlar da doğurabilmektedir⁹.
- (45) Teknoloji transferi sözleşmesinin konusunu oluşturan patent bir fikri hak olup hak sahibine, kendi izni olmaksızın, üçüncü kişilerin hak konusu ürünü ya da yöntemi üretmeleri, satmaları, kullanmaları ve ithal etmelerini yasaklamaya yönelik inhisari bir yetki vermekte, dolayısıyla hak sahibine tekel hakkı sağlamaktadır. Tarihsel süreçte fikri mülkiyet korumasının sağladığı tekel hakkının, rekabet üzerinde fiili veya potansiyel olumsuz bir etki doğurduğu ya da bu amaçla kullanıldığı hallerde rekabet hukukuyla çatışma içine girdiği kabul edilmiş ve rekabet hukukunun bu alana müdahalesinin sınırlarının ne olacağı sorusu gündeme gelmiştir¹⁰. 2008/2 sayılı Teknoloji Transferi Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2008/2 sayılı Tebliğ) ile teknoloji transferi anlaşmalarının 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi hükümlerinin grup olarak uygulanmasından muaf tutulmasının koşulları belirlenmiştir.
- (46) Sözleşme ile EASYSNAP tarafından Türkiye’de münhasır olarak ALTIPARMAK’a hak sağlandığı için taraflar arasında inhisari lisans sözleşmesi akdedildiği değerlendirilmektedir. İnhisari lisans sözleşmesinde, anlaşmaya konu fikri mülkiyet hakkı sadece lisans alanın kullanımına açılmakta, lisans sahibi üçüncü kişilere lisans vermeyeceği yükümlülüğü altına girerken kendi kullanım hakkından da vazgeçmektedir. İnhisari lisans, lisans alan dışındaki teşebbüslere aynı içerikte bir lisans verilmesini engelleyerek lisans alanın rekabet gücünü kuvvetlendirmektedir.
- (47) 6769 sayılı Kanunun “Lisans alanın dava açması ve şartları” başlıklı 158. maddesi aşağıdaki gibidir:
- “(1) Sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa inhisari lisansa sahip olan kişi, üçüncü bir kişi tarafından sınai mülkiyet hakkına tecavüz edilmesi durumunda, hak sahibinin bu Kanun uyarınca açabileceği davaları, kendi adına açabilir. ...”*
- (48) ALTIPARMAK tarafından, 2019 yılı sonlarına doğru SBS tarafından ALTIPARMAK’ın münhasır kullanımında olan patentli ürünlerin piyasaya arz edildiğinin tespit edilmesi üzerine, SBS ve UKKO’ya ihtarname gönderilerek patent hakkına tecavüzün sona erdirilmesi, aksi takdirde yasal yollara başvurulacağına bildirildiği ifade edilmiştir. Ardından 31.12.2020 tarihinde konu ile ilgili olarak arabulucuya başvurulduğu, uzlaşma sağlanamaması nedeniyle 24.03.2021 tarihinde SBS ve UKKO aleyhine dava açıldığı

⁹ GÖZLÜKAYA F., “Teknoloji Transferi Sözleşmelerine İlişkin Rekabet Hukuku Uygulaması”, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tez Yayınları, s.8.

¹⁰ GÖZLÜKAYA F., “Teknoloji Transferi Sözleşmelerine İlişkin Rekabet Hukuku Uygulaması”, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tez Yayınları, s.16.

belirtmiştir¹¹. Dolayısıyla taraflar arasındaki uyuşmazlığın mahkemeye yansıdığı ve adli sürecin devam ettiği anlaşılmaktadır.

- (49) SBS tarafından dile getirilen, sınai mülkiyet hakkı korumasına konu ürünlerin, hak sahibi veya onun izni ile üçüncü bir kişi tarafından piyasaya sunulmasından sonra hakların tükeneceğine ilişkin olarak, 6769 sayılı Kanunun “Hakkın tüketilmesi” başlıklı 152. maddesinde aşağıdaki düzenleme yer almaktadır:

“(1) Sınai mülkiyet hakkı korumasına konu ürünlerin, hak sahibi veya onun izni ile üçüncü kişiler tarafından piyasaya sunulmasından sonra bu ürünlerle ilgili fiiller hakkın kapsamı dışında kalır. ...”

- (50) ALTIPARMAK tarafından, SBS'nin UKKO'ya üretim yaptırdığı dolum makinesinin, 2016 yılında EASYSNAP tarafından Türkiye'de yerleşik ve kozmetik üretimi yapan IPS'ye satıldığı, satış sözleşmesinde ALTIPARMAK'ın münhasır patent kullanım hakkının şerh edildiği ifade edilmiştir. SBS tarafından, söz konusu dolum makinesinin IPS tarafından UKKO'nun grup şirketi olan SAHE'ye satıldığı, satıcı konumundaki IPS'nin, alıcı SAHE'ye ilgili dolum makinesi ile her türlü gıda ve kozmetik ürünlerinin paketlenmesinin mümkün olduğunu ve bununla ilgili hiçbir ticari kısıtlama bulunmadığını ifade ettiği belirtilmiştir.
- (51) Somut olayda, taraflar arasındaki uyuşmazlık hakkında yargılama süreci devam etmekte olup patent hakkının koruma alanının kapsamı, lisans sözleşmesinin niteliği, lisans alanın sahip olduğu hakların kullanımı ve herhangi bir patent hakkı tecavüzü söz konusu ise bu durumun tespitinin ilgili mahkemenin görev ve yetki alanına girdiği değerlendirilmektedir. Dolayısıyla EASYSNAP'in sahip olduğu patent hakkı kapsamında bal ve arı ürünleriyle ilgili olarak ALTIPARMAK'a münhasır lisans veremeyeceği, SBS'nin üretim sürecinde patent sahibinin izni ile üretilmiş ürünleri kullandığı ve patent koruma hakkının tükendiği gibi iddiaların sınai mülkiyet hukuku kapsamında ilgili mahkeme tarafından taraflar arasındaki sözleşmeler incelenerek değerlendirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.
- (52) Diğer yandan taraflar arasında akdedilen cihaz alım ve lisans sözleşmesi münhasırlık hükümleri içeren bir dikey anlaşma olması nedeniyle 4054 sayılı kanun kapsamında rekabeti sınırlayıcı bir anlaşma olarak değerlendirilmektedir. Türkiye'de kır-aç paketli ambalajlarda bal ve bal ürünleri pazarında üretim yapmaya yalnızca ALTIPARMAK'ın yetkilendirilmiş olduğu sözleşme ile söz konusu pazara girişlerin engellenmesi ve ALTIPARMAK'ın pazarda tek oyuncu olması amaçlanmaktadır. Ancak niteliği itibarıyla bir teknoloji transferi sözleşmesi olan EASYSNAP ve ALTIPARMAK arasındaki lisans sözleşmesinin, 2008/2 sayılı Tebliğ kapsamında ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda öncelikle söz konusu lisans sözleşmesi 2008/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilecek olup ardından ALTIPARMAK'ın hâkim durumunu kötüye kullandığı iddialarına yönelik değerlendirmelere yer verilecektir.

I.5.2. 2008/2 sayılı Tebliğ Kapsamında Grup Muafiyeti Değerlendirmesi

- (53) EASYSNAP ve ALTIPARMAK arasındaki “cihaz alım ve lisans sözleşmesi” 2008/2 sayılı Tebliğ'in 2. maddesindeki tanım uyarınca anılan Tebliğ'in kapsamında yer almaktadır. Tebliğ'in “Muafiyetin genel koşulları” başlıklı 5. maddesinde, Tebliğ'de öngörülen muafiyet için tarafların rakip olup olmadıklarına bağlı olarak iki farklı pazar

¹¹ ALTIPARMAK tarafından söz konusu davanın T.C. İstanbul Anadolu 2. Fikri ve Sınai Haklar Mahkemesinde 2021/48. Esas sayısı ile derdest olduğu ve ilk duruşma gününün beklendiği ifade edilmiştir.

payı eşiğinin düzenlendiği görülmektedir. Rakip teşebbüsler arasındaki teknoloji transferi anlaşmalarını ilgilendiren ilk eşik uyarınca, anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanması için tarafların ilgili teknoloji ve ilgili ürün pazarındaki toplam paylarının %30'u geçmemesi gerekmektedir. Rakip olmayanlara ilişkin ikinci eşik uyarınca ise söz konusu pazarlarda taraflardan herhangi birinin %40'ın üzerinde pazar payına sahip olması halinde anlaşma grup muafiyetinden yararlanamayacaktır. Bir başka deyişle rakip olmayan taraflar arasındaki anlaşmalar bakımından muafiyetin genel koşulu, her iki teşebbüsün pazar payının da %40'ın altında olmasıdır.

- (54) 2008/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin 4. fıkrası uyarınca ilgili teknoloji pazarındaki pazar payı, lisansı verilen teknolojinin ilgili ürün pazarındaki varlığına dayanarak tanımlanmaktadır. Lisans verenin ilgili teknoloji pazarındaki pazar payı, lisans veren ve lisans alanlar tarafından üretilen anlaşma konusu ürünlerin ilgili ürün pazarındaki toplam pazar payı olacaktır. Dosya kapsamında net bir ilgili ürün pazarı tanımlanmamış olsa da, ilgili ürün pazarının en dar haliyle taraflar arasındaki uyumsuzluk konusunu oluşturan kır-aç tek dozluk ambalajlarda bal ve bal karışımı ürünleri özelinde tanımlanması varsayımında, SBS ve ALTIPARMAK'tan 2020 ve 2021 yıllarında gerçekleştirdikleri satış hacimleri ve tutarlarına ilişkin bilgi talep edilmiş olup gelen cevabi yazılar çerçevesinde hesaplanan pazar paylarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 1: SBS ve ALTIPARMAK'ın kır-aç tek dozluk ambalajlarda bal ve bal ürünleri pazarındaki pazar payları (%)

Yıl	2020		2021 (İlk 9 ay)	
	Adet	Ciro	Adet	Ciro
SBS	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ALTIPARMAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüslerin cevabi yazıları.

- (55) Tabloda görüldüğü üzere, ALTIPARMAK'ın pazar payı geçtiğimiz sene %(.....) seviyesinde, 2021 yılının ilk 9 ayında ise %(.....) seviyesinde gerçekleşmiştir.
- (56) İlaveten, üç büyük zincir marketten elde edilen veriler çerçevesinde kır-aç tek dozluk ambalajlarda bal ve bal karışımı ürünleri özelinde ciro ve satış adetleri üzerinden yapılan hesaplamada ALTIPARMAK'ın payının %(.....) üzerinde olduğu görülmektedir:

Tablo 2: MİGROS, CARREFOUR ve METRO'dan elde edilen veriler çerçevesinde kır-aç tek dozluk ambalajlarda bal ve bal ürünleri özelinde ciro ve satış adetleri üzerinden pazar payları (%):

Teşebbüs	2018		2019		2020		2021	
	Ciro	Adet	Ciro	Adet	Ciro	Adet	Ciro	Adet
ALTIPARMAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
SBS	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: MİGROS, CARREFOUR ve METRO'dan elde edilen veriler

- (57) Sözleşme taraflarının faaliyet alanları göz önüne alındığında, EASYSNAP ve ALTIPARMAK firmalarının rakiplik ilişkisi içinde olmadığı görülmektedir. Bu bilgiler ışığında, ALTIPARMAK'ın %40 pazar payı eşiğini aştığı ve 2008/2 Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacağı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte ilgili sözleşmenin 4054 sayılı Kanunun 5. maddesi uyarınca bireysel muafiyet açısından incelenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

I.5.3. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması

- (58) Genel olarak bireysel muafiyete ilişkin değerlendirmelerde, hangi durumların ekonomik fayda sağladığı hususunun her bir somut olay açısından ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Birlikte, üretim ve dağıtım maliyetlerinin düşürülmesi, kalitenin artırılması, malın arzında devamlılığın sağlanması, piyasalara yeni girişlerin kolaylaştırılması ve yeni ürünlerin ya da üretim tekniklerinin bulunması ekonomik yararın sağlandığı durumlara örnek olarak verilebilir. Bu noktada, "faydanın" sadece ilgili teşebbüslere sağlanan yarar olarak algılanmaması, aksine, objektif anlamda ekonomiye yapılan her türlü somut katkının bu kapsamda değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (59) Teknoloji transferi anlaşmalarının, doğası gereği yukarıda sayılan unsurları genel olarak karşıladığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu anlaşmalar araştırma ve geliştirme faaliyetleri yapılmasını teşvik etmek, aynı amaca yönelik birden çok araştırma ve geliştirme yapılarak kaynakların israf edilmesini önlemek, anılan araştırma ve geliştirme faaliyetleri sonucunda elde edilen bilginin ve teknolojinin yayılmasına olanak tanımak, piyasaya sunulan yeni veya daha nitelikli ürünlerle rekabeti artırmak gibi çeşitli iktisadi etkinliklere yol açabilmektedir.
- (60) Mevcut dosya özelinde ALTIPARMAK aldığı lisansla birlikte bal sektörüne yeni bir paketleme uygulaması getirmiş, bu sayede bal sektöründe mevcut olmayan bir ürün tüketiciye sunulmuştur¹². Ayrıca ürünün tek kullanımlık özelliği sayesinde bal ürünü bireysel kullanıma indirgenerek kafe, restoran gibi yerlerde de bulunabilir hale gelerek daha geniş tüketici kitlesine ulaşabilir hale gelmiştir. Diğer yandan lisans veren açısından bakıldığında patent sahibinin buluşunun, özellikle lisans konusu dışındaki sektörlerde, bilinirliğinin ve kullanım alanının arttığını ve bu sayede pazarlama ağının genişlediğini söylemek mümkündür¹³. Bu kapsamda söz konusu anlaşmanın Kanun'un 5. maddesindeki ilk koşulu karşıladığı değerlendirilmektedir.

b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması

- (61) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olan bir anlaşmanın, aynı Kanun'un 5. maddesi uyarınca muaf tutulabilmesi için, bu anlaşma sonucunda üretilecek mal veya hizmetten veya dağıtım kanalları gibi ürünün tüketiciye ulaşmasında etkili olan unsurların geliştirilmesi sonucunda tüketicinin bir fayda elde etmesi gerekmektedir. Bir mal veya hizmetten tüketicinin yarar sağlaması, öncelikle o mal veya hizmetin fiyatının düşmesi olarak algılansa da, bu fayda; mal veya hizmetin kalitesinin yükselmesi, tüketiciye daha iyi hizmet sunulması, arzın sürekliliği, hatta yeni bir rakibin ilgili ürün pazarına girmesi vb. şekillerinde de ortaya çıkabilmektedir.
- (62) Tüketici açısından bakıldığında, kır aç tek doluk ambalajlarla bal ürünlerinde çeşitliliğin ortaya çıkmasının yanı sıra kır-aç tek dozluk sızdırmaz ambalajlarda satılan bal ürünlerinin tek seferlik ve bireysel kullanıma uygun olması sayesinde ev dışı bal tüketimini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca bu ambalajlar sıcak içecek tüketiminde kullanılan şeker yerine daha sağlıklı bir alternatif getirmiştir. Bu kapsamda lisans anlaşmasının pazara yeni bir ürün sunulmasına imkân tanınması, tüketici tercihlerini artırdığından

¹² ALTIPARMAK tarafından, bu ambalajla üretilen KATLABALLA ürününün çeşitli organizasyonlarda tasarım ödülü aldığı ifade edilmiştir.

¹³ Özellikle gıda, kimyasal, ilaç ve kozmetik sektöründe çeşitli kullanım alanları bulunan kır-aç tek kullanımlık ambalaj ürünlerinin Türkiye'de farklı kullanımına ilişkin olarak bkz: <https://www.univita.com.tr/>

4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin "b" bendindeki şartı sağladığı değerlendirilmektedir.

c) İlgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması

- (63) 4054 sayılı kanunun 5. maddenin üçüncü şartı, anlaşmanın pazarın önemli bir kısmında rekabetin sınırlandırılmasına yol açmamasıdır. Değerlendirmede esas olan ilgili pazardaki rekabetçi sürecin devamıdır. İlgili pazardaki rekabetin tamamen ortadan kalkması halinde kısa vadeli etkinlik kazanımları gerçekleşse dahi bu etkinlik kazanımları, inovasyonun azalması, fiyatların artması ve kaynakların etkin kullanılmaması gibi uzun vadeli negatif etkileri telafi edemeyecektir.
- (64) Rekabetin ortadan kalkıp kalkmaması, anlaşmanın imzalanmasından önceki rekabetin derecesine ve anlaşmanın rekabet üzerindeki kısıtlayıcı etkisine bağlıdır. Anlaşmanın rekabeti kısıtlayıcı etkisi ne kadar çoksa ilgili piyasanın büyük bir bölümü bağlamında rekabetin ortadan kaldırılması riski o kadar yüksektir.
- (65) Dosya özelinde bakıldığında ilgili anlaşmayla birlikte ALTIPARMAK tarafından bal ve bal ürünleri pazarına yenilikçi bir ürün kazandırıldığı düşünülmektedir. Bu pazarda genel olarak ev tipi kullanıma uygun kavanoz ve nispeten yüksek gramajlı çeşitli ambalajlar kullanılmakla birlikte ev dışı tüketime daha uygun bu ambalajlama türüyle bal kullanımına yenilik getirilmiştir.
- (66) Diğer yandan kır-aç tek kullanımlık ambalajlarda bal ve bal ürünleri, genel paketli bal pazarının küçük bir kısmını oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda ALTIPARMAK ve SBS'nin 2018-2021 yılları arasında üç büyük zincir markette gerçekleştirdiği toplam satışları içinde kır-aç tek kullanımlık ambalajlı ürünlerinin oranına yer verilmiştir:

Tablo 3: MİGROS, CARREFOUR ve METRO marketlerde ALTIPARMAK ve SBS'nin gerçekleştirdiği toplam satışları içinde kır-aç tek kullanımlık ambalajlı ürünlerinin oranı (%):

Zincir Market	Teşebbüs	2018	2019	2020	2021
CARREFOUR	ALTIPARMAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	SBS	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
METRO	ALTIPARMAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	SBS	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MİGROS	ALTIPARMAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	SBS	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: MİGROS, CARREFOUR ve METRO'dan elde edilen veriler.

- (67) Tablodan görüleceği üzere ALTIPARMAK'ın belirlenen marketlerdeki satışlarının ciro bazında yaklaşık (.....) ila (.....) kır-aç paketli ürünler oluşturmakta, SBS'de ise bu oranın en fazla (.....) olduğu görülmektedir. ALTIPARMAK, CARREFOUR'da (.....) SKU ürün grubu içinde (.....) çeşit kır-aç paketli ürün satışı gerçekleştirirken SBS'nin (.....) çeşit ürününün (.....) tanesi kır-aç ambalajla sunulmaktadır. Benzer şekilde MİGROS'ta bu sayılar sırasıyla ALTIPARMAK için (.....) üründen (.....), SBS için (.....) üründen (.....). Bu bakımdan asıl rekabet alanının paketli bal pazarının genelinde olduğu değerlendirilmektedir.
- (68) Her ne kadar kır-aç tek kullanımlık ambalajlar bal tüketimi açısından yenilikler getirmiş olsa da birebir bu ambalajın faydalarını sağlamamakla birlikte sektörde kullanılabilen çeşitli alternatif ambalaj türleri de bulunmaktadır. Daha çok ev tipi tüketimde kullanılan yüksek gramajlı kavanoz ambalajlarının yanı sıra daha küçük hacimli, tek kullanımlık ürünlere yaklaşan ambalaj türleri hem hakkında inceleme yapılan teşebbüs hem de

şikâyetçi teşebbüsün ürün portföyünde yer almaktadır. Bal ve arı ürünlerinin satışında kullanılan ambalaj türlerine örnek olarak tüp, damlalık, saşe, spray, shot, doypack verilebilmektedir.

- (69) Şekil 1: Ev Tipi Tüketimde Kullanılan Küçük Hacimli, Tek Kullanımlık Ürünlere Yaklaşan Ambalaj Türlerine Örnekler

- (70) Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında; söz konusu lisans anlaşmasının, pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmasına yol açmadığı değerlendirilmektedir.

d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması:

- (71) EASYSNAP ve ALTIPARMAK arasında imzalanan dosya konusu anlaşma, Teknoloji transferi anlaşmaları çerçevesinden bakıldığında, tek bir lisans alana lisans verilen ve lisans verenin de anlaşma konusunu kullanmamasını düzenleyen inhisari/münhasır lisans anlaşması olarak nitelendirilebilecektir. İnhisari lisans anlaşmaları kullanım alanı, miktar ya da bölge sınırlamaları içerebilmektedir. Rekabet hukuku kapsamında lisanslı teknolojinin kapsamını aşmamak ve lisans alanın kendi teknolojisi kullanmasına müdahale edilmemesi koşuluyla lisans alana, lisanslı teknoloji ile sadece bir ya da daha çok belirlenmiş teknik alan ya da ürün pazarında üretim yapabileceği konusunda hak/ yükümlülük tanınabileceği kabul edilmektedir.¹⁴

¹⁴ GÖZLÜKAYA F., "Teknoloji Transferi Sözleşmelerine İlişkin Rekabet Hukuku Uygulaması", Rekabet Kurumu Uzmanlık Tez Yayınları, s.43.

- (72) Kurulun Şişecam kararında¹⁵, teknik ve ekonomik gelişmenin sağlanması için lisans anlaşmalarının gerekli olduğu, bu sebeple belirli sınırlar içerisinde bu gelişmeyi sağlayanın (lisans verenin) çıkarlarının gözetilmesi gerektiğini belirterek lisans alanına, lisansın kullanım alanına ilişkin olarak getirilen sınırlamalar ilk bakışta rekabet kısıtlaması gibi görülse de, esasında bunların lisans anlaşmalarının ayrılmaz bir parçası olduğu ifade edilmiştir.
- (73) Yine Kurulun Efes kararında¹⁶, aksi durumda Efes'in lisans almaktan vazgeçmesine ve lisans verenin yeterli bilgiye sahip olmadığı farklı bir coğrafi pazara girmekten kaçınmasına neden olabileceği gerekçesiyle Efes'e verilen lisansın inhisari niteliğinin gerekli olduğu ifade edilmiştir.
- (74) ALTIPARMAK tarafından gönderilen cevabi yazıda; 2012-2017 yılları arasında EASYSNAP'ten satın alınan toplamda (.....) adet paketleme makinesi için (.....) (yaklaşık güncel TL karşılığı (.....)), üretilen kır-aç tek dozluk ambalaj paketi başına (.....) lisans ücreti ödendiği, bu ambalajlar için reklam tanıtım harcamaları ve ticari pazarlama giderleri de dâhil edildiğinde toplam yaklaşık (.....) yatırım gerçekleştirdikleri ifade edilmiştir. Söz konusu bölge ve konu sınırlamalarının yer almadığı düşünüldüğünde teşebbüsün bu yatırımı yapmaktan kaçınması ihtimali yüksek görülmektedir. Dolayısıyla lisans alan firmanın yatırımının geri dönüşünü alabilmesi için lisans sözleşmesinde bölge ve konu kısıtlamasının bulunması önemlidir.
- (75) Sonuç olarak, EASYSNAP ile ALTIPARMAK arasında imzalanan lisans hakkı içeren cihaz alım sözleşmesinin 4054 sayılı Kanun kapsamında bir dikey anlaşma olduğu, bu anlaşmanın inhisari bir lisans sözleşmesi niteliği taşıdığı ve dolayısıyla 2008/2 Tebliğ kapsamında olduğu, ancak belirlenen pazar payı eşliğini aşması nedeniyle 2008/2 Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacağı, bununla birlikte 4054 sayılı kanun 5. maddesinde aranan dört şartı da sağladığı dolayısıyla bireysel muafiyetten yararlanabileceği değerlendirilmektedir.

1.5.4. Hâkim Durumun Kötüye Kullanıldığı İddiasına İlişkin Değerlendirme

- (76) Dosya konusu kapsamında incelenmesi gereken bir diğer iddia ALTIPARMAK tarafından SBS'nin önemli müşterileri olan MİGROS ve CARREFOUR gibi zincir marketlerin aranarak, patent ihlali iddiaları ile SBS ürünlerinin satışlarının durdurulmasının istendiği, aksi halde patent hakkına dayalı olarak ürünleri toplatacakları yönünde tehditlerde bulunduğu, ALTIPARMAK saha ekipleri tarafından; ulusal zincir marketlerince belirlenen ürün raf dizilimi çalışmalarına riayet edilmeksizin, SBS aleyhine ürünlerinin raflardaki yerinin değiştirildiği, dolayısıyla ALTIPARMAK tarafından fiili münhasırlık tesis etmeye yönelik eylemler gerçekleştirildiği iddiasıdır.
- (77) 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ilk fıkrasında, *"Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması"* yasaklanmakta ve maddenin ikinci fıkrasında da beş bent halinde örnek niteliğinde kötüye kullanma halleri sayılmaktadır:

"a) Ticarî faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler,

¹⁵ Kurulun 28.09.1999 tarihli ve 99-44/466-295 sayılı kararı.

¹⁶ Kurulun 12.6.2003 tarihli ve 03-42/463-202 sayılı kararı.

b) Eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayırıcılık yapılması,

c) Bir mal veya hizmetle birlikte, diğer mal veya hizmetin satın alınmasını veya aracı teşebbüsler durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın veya hizmetin, diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teshiri şartına bağlanması ya da satın alınan bir malın belirli bir fiyatın altında satılmaması gibi tekrar satış halinde alım satım şartlarına ilişkin sınırlamalar getirilmesi,

d) Belirli bir piyasadaki hakimiyetin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticarî avantajlardan yararlanarak başka bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemler,

e) Tüketicinin zararına olarak üretimin, pazarlamanın ya da teknik gelişmenin kısıtlanması.”

- (78) Söz konusu Kanun maddesi çerçevesinde herhangi bir teşebbüs faaliyetinin hâkim durumun kötüye kullanılması olarak değerlendirilebilmesi için incelemeye konu teşebbüsün hâkim durumda olması ve çeşitli uygulamalarla bu hâkim durumunu kötüye kullanması gerekmektedir. Bu iki şartın bir arada bulunmadığı hallerde hâkim durumun kötüye kullanılmasından söz edilemeyecektir. Bu nedenle Kanun’un 6. maddesi çerçevesinde yapılacak değerlendirmelerde öncelikle ilgili teşebbüsün ilgili pazar(lar)da hâkim durumda olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir.

1.5.4.1. Hâkim Durum Değerlendirmesi

- (79) 4054 sayılı Kanun’un 3. maddesinde hâkim durum; “Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü” olarak tanımlanmıştır.
- (80) Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Kötüye Kullanma Niteliğindeki Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Kılavuz’da (Hâkim Durum Kılavuzu) hâkim durum değerlendirmesi yapılırken esasen, incelenen teşebbüsün rekabetçi baskılardan ne ölçüde bağımsız davranabildiğinin araştırıldığı ve söz konusu değerlendirmede, her bir olayın kendine özgü koşullarının göz önünde bulundurulması gerektiği açıklamasına yer verilmiştir. Yine Hâkim Durum Kılavuzu’nda yer alan açıklamalara göre yapılacak değerlendirmede;
- İncelenen teşebbüsün ve rakiplerinin ilgili pazardaki konumu,
 - Pazara giriş ve pazarda büyüme engelleri,
 - Alıcıların pazarlık gücü

unsurları da göz önünde bulundurulacaktır.

- (81) Genel olarak bal pazarına bakıldığında Türkiye’deki bal satışının %51’ini açıkta satılan ballar, %49’unu ise ambalajlı ballar oluşturmaktadır. Yakın zamanda alınmış olan 30.12.2020 tarih ve 20-57/785-346 sayılı Kurul kararında ambalajlı bal pazarındaki teşebbüslerin pazar payları şu şekildedir:

Tablo 4: Perakende Ambalajlı Bal Pazarındaki Teşebbüslerin Pazar Payları

TOPLAM TÜRKİYE	Miktar (KG)	Ciro (TL)
	2019	2019
ALTIPARMAK	(.....)	(.....)
ANAVARZA	(.....)	(.....)
BİNBOĞA	(.....)	(.....)

A.O.Ç.	(.....)	(.....)
TKV	(.....)	(.....)
SEĞMEN	(.....)	(.....)
BİM PL	(.....)	(.....)
A101&ŞOK&UCZ PL	(.....)	(.....)
PL DİĞER	(.....)	(.....)
DİĞER MARKALAR	(.....)	(.....)
Kaynak: 30.12.2020 tarih ve 20-57/785-346 sayılı Kurul kararı.		

- (82) Tablodan görüleceği üzere ALTIPARMAK'ın miktar bazında yaklaşık % (.....), ciro bazında ise % (.....) pazar payı bulunmaktadır. En yakın rakibinin ise BİM'in "private label" (PL) ürünün olduğu görülmektedir. BİM'in miktar bazında pazar payı ALTIPARMAK'a çok yakın % (.....) seviyesindedir. Paketli bal pazarında ALTIPARMAK'ın pazar payı görece yüksek olmakla birlikte indirim marketlerin kayda değer birer rakip olduğu değerlendirilmektedir. Dolayısıyla bu pazar paylarına göre teşebbüsün bal pazarında hâkim durumda olduğu söylenemeyecektir.
- (83) Kır-aç tek dozluk ambalajlarda bal ve bal karışımı ürünleri özelinde net bir veri bulunmamakla birlikte, pazar payı hesaplamasında kullanılmak üzere SBS ve ALTIPARMAK'tan 2020 ve 2021 yıllarında gerçekleştirdikleri satış hacimleri ve tutarlarına ilişkin bilgi talep edilmiş olup gelen cevabi yazılar çerçevesinde hesaplanan pazar paylarına yukarıda Tablo 1'de yer verilmiştir. Tabloda görüldüğü üzere, ALTIPARMAK'ın ilgili ürün pazarındaki pazar payı geçtiğimiz sene % (.....) seviyesinde, 2021 yılının ilk 9 ayında ise % (.....) seviyesinde gerçekleşmiştir.
- (84) İlaveten, dosya kapsamında bilgisine başvurulmuş olan üç büyük zincir market MİGROS, CARREFOUR ve METRO'dan sağlanan verilerden elde edilen ve Tablo 2'de yer verilen pazar paylarından da görüleceği üzere üç büyük zincir markette gerçekleşen kır-aç tek kullanımlık ambalajlı bal ve bal karışımları satışları içinde ALTIPARMAK'ın payının hem adet hem de ciro bazında % (.....) üzerinde olduğu görülmektedir.
- (85) Önceki bölümlerde de bahsedildiği üzere, kır-aç tek dozluk ambalajlarda bal ve bal karışımı ürünleri üretimi yapan tek rakip firma üretimine 2019 yılında başlamış olan SBS firmasıdır. ALTIPARMAK ile EASYSNAP arasında imzalanan lisans anlaşması ise kır-aç tek dozluk ambalajlarda bal ve bal karışımı ürünleri pazarında ciddi bir giriş engeli oluşturarak pazarda hâkim durum oluşması veya hâkim durumun korunmasına yardımcı olacağı değerlendirilmektedir. Diğer yandan özellikle önemli bir satış kanalı olan eczanelerin ve zincir marketlerin ilgili pazar açısından bir alıcı gücü oluşturarak piyasa gücünün dengelenmesi işlevi göreceği değerlendirilmektedir.
- (86) Bu veriler doğrultusunda, genel olarak bal pazarında bir hâkim durumun bulunmadığı; dosya kapsamında pazar tanımı yapılmamış olsa da, pazarın en dar haliyle "kır-aç tek dozluk ambalajlarda bal ve bal karışımı ürünleri" olarak tanımlanması varsayımında pazarda ALTIPARMAK'ın hâkim durumda olabileceği değerlendirilmektedir.

1.5.4.2. Kötüye Kullanmaya İlişkin Değerlendirme

- (87) ALTIPARMAK'ın zincir marketlere yazılar göndererek SBS'nin satışlarını engellemeye çalıştığı ve bu marketlerde raf dizilimlerine müdahale ederek SBS'yi dezavantajlı duruma düşürdüğü ve zincir marketlerde fiili münhasırlık yarattığı iddialarının 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ikinci fıkrasının a) bendi kapsamında incelenmesi gerekmektedir.

- (88) 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ilk fıkrasında, *"Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması"* yasaklanmakta ve maddenin ikinci fıkrasında da beş bent halinde örnek niteliğinde kötüye kullanma halleri sayılmaktadır, kötüye kullanma hallerinden biri de a) bendinde yer verilen *"Ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler"*dir.
- (89) Şikâyette özellikle MİGROS, CARREFOUR ve METRO marketlerde yapılan satışlara müdahale edildiği iddia edilmektedir. ALTIPARMAK'ta gerçekleştirilen yerinde incelemede bu konuya ışık tutan bazı belgeler elde edilmiştir. EASYSNAP tarafından SBS ve UKKO'ya gönderildiği anlaşılan yazıda özetle (Tespit 3); **(.....TİCARİ SIR.....)**
- (90) Yine EASYSNAP tarafından MİGROS'a gönderilen yazıda özetle (Tespit 4), **(.....TİCARİ SIR.....)**.
- (91) Yukarıda yer verilen yazıların, patent sahibinin patent mevzuatından doğan haklarını kullanmasından ibaret olduğu değerlendirilmektedir. Zira 6769 sayılı Kanununun 85. maddesine göre; *patent sahibinin, izinsiz olarak yapılması hâlinde patent konusu ürünün üretilmesi, satılması, kullanılması veya ithal edilmesi veya bu amaçlar için kişisel ihtiyaçtan başka herhangi bir nedenle elde bulundurulmasının önlenmesini talep etme hakkı bulunmaktadır.* Yine aynı Kanununun 141. maddesi çerçevesinde *"Kısmen veya tamamen taklit suretiyle meydana getirildiğini bildiği ya da bilmesi gerektiği hâlde tecavüz yoluyla üretilen buluş konusu ürünleri satmak, dağıtmak..."* patent hakkına tecavüz sayılmaktadır. Dolayısıyla EASYSNAP patent hakkının ihlal edildiği iddiasıyla SBS ve UKKO firmalarına üretimi durdurmaları, MİGROS'a da patent ihlali konusu ürünün dağıtımının durdurulmasını aksi halde kanuni haklarını kullanacağını bildirmektedir.
- (92) MİGROS'tan elde edilen bilgilerde benzer bir ihtarın ALTIPARMAK tarafından yapıldığı ifade edilmektedir. ALTIPARMAK tarafından MİGROS'a gönderilen ihtarda özetle, **(.....TİCARİ SIR.....)** bildirilmiştir. ALTIPARMAK'ın bu uyarısının kaynağı sahip olduğu inhisari hakka dayanmaktadır. 6769 sayılı Kanununun 158. maddesi uyarınca sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa inhisari lisansa sahip olan kişi, üçüncü bir kişi tarafından sınai mülkiyet hakkına tecavüz edilmesi durumunda, hak sahibinin bu Kanun uyarınca açabileceği davaları, kendi adına açma hakkına sahiptir. İlgili ihtar ile ALTIPARMAK 6769 sayılı Kanunun kendisine verdiği hakları MİGROS'a bildirmektedir.
- (93) Bununla birlikte yine MİGROS'tan edinilen bilgilere göre, EASYSNAP ve ALTIPARMAK tarafından yapılan uyarıların MİGROS tarafından iç değerlendirilmeye tabi tutulduğu **(.....TİCARİ SIR.....)** ifade etmiştir.
- (94) Gerek yerinde incelemelerden elde edilen belgelerde gerekse CARREFOUR ve METRO'dan alınan cevaplarda, bu market zincirlerine, SBS'nin satışlarının durdurulmasına yönelik herhangi bir ihtarda ya da uyarıda bulunmadığı görülmüştür. Dosya kapsamında bu üç market zincirinden hem ALTIPARMAK hem de SBS'nin 2018-2020 yılları arasındaki satış bilgileri talep edilmiş ve kır-aç tek doz ambalajlı ürünlerinin satış adetleri ve ciro bilgileri aşağıdaki tabloda verilmiştir:

21-51/715-356

Tablo 5: 2018-2020 yılları arasında ALTIPARMAK ve SBS'nin kır-aç tek doz ambalajlı ürünlerinin satış adetleri ve ciro bilgileri.

Market	Teşebbüs	2018		2019		2020		2021 ¹⁷	
		Ciro	Adet	Ciro	Adet	Ciro	Adet	Ciro	Adet
CARREFOUR	ALTIPARMAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	SBS	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
METRO	ALTIPARMAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	SBS	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MİGROS	ALTIPARMAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	SBS	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: MİGROS, CARREFOUR ve METRO'dan elde edilen veriler.

- (95) Tablodan görüleceği üzere SBS'nin kır-aç tek doz ambalajlı ürünlerinin 2020 yılı itibarıyla bu marketlerde yer aldığı görülmektedir. SBS'nin satış adetlerine bakıldığında CARREFOUR'da 2020 yılında (.....) adet satış gerçekleştirilmiş, 2021 yılının ilk dokuz ayında ise bu rakam (.....). METRO'da gerçekleştirilen satışların ise ciddi şekilde arttığı görülmektedir. SBS'nin satışlarının durdurulmasına yönelik uyarı aldığı bilinen tek market zinciri olan MİGROS'daki satışlar incelendiğinde ilgili tarihlerde SBS satışlarının devam ettiği ve 2021 yılının ilk sekiz ayında bir önceki yılın satış adedini yakaladığı görülmektedir.
- (96) Bu bilgiler kapsamında ALTIPARMAK ve EASYSNAP tarafından, MİGROS, UKKO ve SBS'ye gönderilen yazıların patent mevzuatından kaynaklı haklarını kullanmaya yönelik olduğu, bunun dışında SBS'nin satışlarını etkilemediği değerlendirilmektedir.
- (97) ALTIPARMAK tarafından marketlerin raf dizilimlerine müdahale edildiği ve SBS ürünlerinin arka taraflara konarak görünürlüğü azaltıldığı ya da dezavantajlı noktalara konulduğu iddiası incelenmesi gereken bir başka husustur. Bu noktada öncelikle zincir marketlerde raf dizilimlerinin nasıl ve kimler tarafından yapıldığı hakkında bilgi vermek gerekmektedir. CARREFOUR'dan edinilen bilgiye göre raf dizilimine Kategori Departmanı tarafından SRD (Space-Range-Display) Departmanı ile birlikte karar verildiği, raf dizilimi yapılırken her bir ürün grubunda ürünlerin stok gün sayıları, rafın önyüz kapasitesi, private label ürünlerin öne çıkarılması, markalar arası fiyat skalası (ucuzdan pahalıya veya pahalıdan ucuza), pazarda ilgili ürüne ilgili dönemde olan tüketici talebi gibi kriterlerin dikkate alındığı ifade edilmiştir. METRO ise planogram planına göre belirtilen ürün ön yüzü sayısı kapsamında raf dizilimi yapılması olağan işleyen operasyon süreci olmakla birlikte sektörde tedarikçilerin promosyon elemanlarının farklı zamanlarda farklı marketlerde bulunarak kendi ürünlerine ilişkin rafları da düzenlediği, bu kapsamda rafların ve ikinci sergileme alanlarının düzenlenmesi nihai olarak METRO'nun kontrolü ve inisiyatifi altında olduğu, fakat özellikle COVID-19 pandemisi ile birlikte temassız vardiya sistemi ile markette çalışanların iş yoğunluğunun artması nedeniyle raf ve ikinci sergileme alanlarına ürün dizilimi ve benzeri konularda METRO çalışanlarının müdahalesinin oldukça azaldığı ve tedarikçi promosyon elemanlarının koli açarak ürün yerleştirmesinin ve diziliminde kendi inisiyatifi ile değişiklikler yapmasının olağan hale geldiğini ifade etmiştir. MİGROS ise raf dizilimlerinin her ürün kategorisinin kendi dinamiklerine özgü olarak, birden çok kriteri dikkate almak suretiyle gerçekleştiğini, bu uygulama için pazarlama departmanındaki ilgili ürün grubu ekipleri tarafından "planogram" adı verilen bir program kullanıldığı ifade edilmiştir. Bu bilgiler ışığında, zincir marketlerin ürün raflarını genellikle kendi iç kriterlerine göre belirlediği görülmektedir, METRO'nun pandemi

¹⁷ CARREFOUR ve METRO tarafından ilk dokuz ay, MİGROS tarafından ilk sekiz aya ilişkin veri sunulmuştur.

dönemindeki uygulaması dışında tedarikçi firmaların raflara müdahalesi kısıtlı olmaktadır. Yerinde incelemede elde edilen ve MİGROS ile ALTIPARMAK arasında raf dizilimlerine ilişkin yazışmada, ALTIPARMAK; kendi ürünlerinin konumlandırmasına ilişkin talepte bulunmakta, MİGROS ise raf payına yönelik bir talebi kabul edemeyeceği, ancak dizilimde değişiklik yapılabileceğini belirtmiştir. Yine aynı yazışmada ürün grubunun birlikte sergilenmesi amacıyla BEEO propolislerin Kids&mix adlı ürünün yerinin değiştirilmesi talep edilmiştir. Bunun dışında yerinde incelemelerde zincir mağazalarda rakip ürünlerin görünürlüğünün azaltılmasına ya da satışına müdahale niteliğinde bir bulguya rastlanmamıştır. Raf müdahalesine en açık olabilecek uygulamanın pandemi döneminde METRO'da olduğu görülmektedir. Bununla birlikte aynı dönemde BEEO'nun METRO marketlerde satışlarının arttığı görülmektedir.

- (98) Yerinde incelemede elde edilen bulgulardan biri de eczane kanalında BEEO'nun satışının durdurulmasına yönelik e-postadır (Tespit-1). Bu e-postada BEEO markalı ürünün üzerinde takviye edici gıda yazmaması nedeniyle ürünün şikâyet edilip edilemeyeceği sorulmaktadır. İlgili yazışmanın doğrudan 4054 sayılı Kanun kapsamında rakip teşebbüsün satışına müdahale ya da engelleme niteliğinde olmadığı daha ziyade gıda mevzuatı çerçevesinde mevzuata aykırı olduğu düşünülen bir ürünün yetkili mercilere bildirilmesi yönünde bir değerlendirme olduğu değerlendirilmektedir.
- (99) Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, EASYSNAP ve ALTIPARMAK tarafından, UKKO, SBS ve MİGROS'a gönderilen ihtar yazılarının patent mevzuatından kaynaklı hakların kullanılmasından ileri geldiği, MİGROS dışında diğer zincir marketlere herhangi bir ihtarda bulunulmadığı, üç büyük zincir markette BEEO markalı SBS ürünlerinin satışının devam ettiği ve yerinde incelemelerde SBS ürünlerinin satışının engellenmesi ya da raf dizilimlerine müdahale edilmesi yönünde herhangi bir bulguya rastlanılmadığı dikkate alındığında 4054 sayılı Kanunun 6. maddesi kapsamında kötüye kullanma eyleminin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

(100) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1. Altıparmak Gıda San. ve Tic. A.Ş. ve Easysnap Technology S.R.L. arasındaki Cihaz Alım ve Lisans Sözleşmesinin (Sözleşme) 4054 sayılı Kanun kapsamında rekabeti kısıtlayıcı dikey bir anlaşma olduğuna,
2. Altıparmak Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin pazar payının 2008/2 sayılı Teknoloji Transferi Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nde belirlenen eşikleri aşması nedeniyle Sözleşmenin grup muafiyetinden yararlanamayacağına, bununla birlikte Sözleşmeye 4054 sayılı Kanunun 5. maddesinde yer alan şartları sağlaması nedeniyle bireysel muafiyet tanınmasına,
3. Dosya kapsamında hâkim durumun kötüye kullanıldığını gösteren sistematik bir uygulamanın tespit edilmediğine,
4. Easysnap Technology S.R.L., Altıparmak Gıda San. ve Tic. A.Ş. ve Doruk Teknik Organizasyon ve Dış Ticaret A.Ş. hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmamasına

gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.